

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

TOMAŽ MIHELIČ
LJUBLJANA MI JE
DALA PRILOŽNOST,
DA ZACVETIM

Ljubljana

ŽE SKORAJ SPOMLADANSKO SONCE NAS JE NAPOLNILO Z ENERGIJO. ČISTO ZARES. NAPOLNJENI Z NJO SE BOMO ZAVRTELI V PLESNEM TEATRU LJUBLJANA IN NA KONCERTU V ORTO BARU. TOPLEJŠIH SONČNIH ŽARKOV SO SE RAZVESELILE TUDI PROSTOŽIVEČE MUCE. DOBRODOŠLA, POMLAD!

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

Mesto je povsem drugačno, kadar skozenj ne hitimo po opravkih, ampak si zanj in zase vzamemo čas. Takrat šele opazimo vse drobne dragocenosti, ki ga delajo lepega. Cvetoč grm, vonj svežega kruha iz pekarnice, prijazen pozdrav mimoidočega, piškot ob kavi in ljudi, ki na Kopitarjevi ulici v pritlični izložbi znamenite stavbe Kanarček prebirajo časopis Dnevnik. Morda srečamo obraz, ki se nam zdi nekam znan, pa se spomnimo, da smo ga videli v filmih Notting Hill, Napoleon in Norost kralja Jurija. K nam ga je pripeljala iskrica ljubezni, ki jo je zanetila prelepa Ljubljankanka. Da se ne bi vnela kakšna druga iskrica, poskrbite s protipožarnimi ukrepi v svojem bloku ali hiši. Po Ljubljani se sprehaja tudi 10.000 prstoživečih mačk. Preveč rade imajo svobodo, da bi jih lahko udomačili, tako kot naš sogovornik Tomaž Mihelič, ki se je pred kratkim vrnil iz Afrike, kamor se bodo kmalu odpravili mladi zdravniki z Medicinske fakultete v Ljubljani. Na Večni poti pozdravimo Lj tekače, ekipo, ki se vsak ponedeljek in sredo izpred živalskega vrta odpravi na večerno rekreacijo. Mimogrede, ponoči se tam ne vozimo s kolesi, da ne bi vznemirjali živali. Tekočem bi se radi pridružili, ampak hitimo naprej v Koseze. Na poti gremo mimo Igrišča srečne misli, ki je polno razigranih malčkov. Njihovi sovrstniki iz Vrtca Vodmat zelo radi čofotajo po bazenu Fakultete za šport na Kodeljevem. Z njihovo pozitivno energijo bi lahko oskrbovali 188 gospodinjstev, pa bo raje toliko energije nabrala sončna elektrarna na strehi bazena Ilirija. Morda pa nas sprehod pripelje na pokopališče Žale, kjer med lepo urejenimi grobovi in grobnicami najdemo mir in tišino. Če pa nam bolj prija glasna družba, jo mahnimo v Orto Bar na dober rock koncert. Naslednji dan pa k babi Mari in njenim sosedam v Lipoglav na slastne vzhajane rogljičke. Kamorkoli vas bodo nesle noge, naj vas preseneti kaj lepega.

Ljubljana

marec 2025

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak
(predsednik), Manuela Ela
Piškur (podpredsednica),
Maruša Babnik, dr. Tina
Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senić

Pomočnica

odgovornega urednika
Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Jernej Lasič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

133.405 izvodov

**Predloge, pohvale, kritike
ali le pozdrave pošljite na:**
revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem
papirju. Glasilo brezplačno
prejme vsako gospodinjstvo v
Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

LINA AKIF

igralka in performerka, žlahtna komedijantka 2025

Mesto je (kot) oder

Ko so me prosili, naj kaj napišem o mestu in odru, sem najprej pomislila na predstavo Solo v režiji Nine Rajić Kranjac, ki sicer nima nobene zveze z mestom, vendar je z mano ostala definicija gledališča, kakršno podajo v njej: »Ta, ki gleda, in ta, ki išče.« Definicija ni nova. Beseda teater izhaja iz starogrškega izraza theáomai, kar pomeni gledam, vidim. Vendar se mi je v spomin vtisnil ravno ta poudarek na iskanju.

Ljubljano sestavlja množstvo zgodb. Že samo kot opazovalci lahko naletimo na velike družbene dogodke ali pa na prizore iz vsakdana, ki jim morda ne posvetimo prav veliko pozornosti ali ne pripisujemo posebnega pomena, vendar bi na odru še kako resonirali z nami. Kot študentka sem lahko skozi okno spalnice opazovala proteste na Trgu republike. Jasno je bilo, katere so večje teme in zgodbe, ki se nas dotikajo – od vojne v Palestini in Ukrajini, splava, pravic skupnosti LGBTQI+ do stanovanjske, zdravstvene in pokojninske reforme. Gledala sem mahanje z ogromnimi zastavami, poslušala igranje Čebelice na harmoniko in poskušala razbrati govore na megafonih. Če že besed nisem vedno razumela, so bila čustva še kako jasna, in ta boj se me je vedno dotaknil, tudi če se politično z njim morda nisem strinjala.

Skozi kuhinjsko okno pa sem lahko opazovala sosede iz nasprotnega bloka. Pred sabo sem imela vsaj 20 oken in za vsakim se je odvijalo

popolnoma drugačno intimno življenje: od starejšega para, ki je vedno večerjal ob 17. uri; fanta, s katerim sva se velikokrat ujela in sočasno pisala v kuhinji; družine, ki je otroka ravno učila hoditi; študentov v najvišjem nadstropju, ki so pogosto žurali; do mladega para v pritličju, ki je imel posteljo tik ob oknu in bi mu morda priporočila zaveso. Seveda me je malo sram priznati, da sem med večernim tipkanjem magistrske naloge kukala k sosedom. Vendar me je njihova prisotnost navdajala z občutkom, da smo – četudi se ne poznamo in v tistem trenutku vsak počne nekaj svojega – skupaj. Ti prizori so se mi zdeli ganljivi.

Nekatere zgodbe pa niso tako dobro vidne in jih je treba iskati. Ker sem, žal, nagnjena k dobesednosti, lahko naslov razumem tudi tako: Ljubljana je oder in meščani smo igralci. Se pa takoj vprašam, kdo je lahko na odru in čigave zgodbe vidimo. Mesto enakovredno tkejo zgodbe beguncev, ki so si našli zatočišče na Metelkovi, čistilcev na bazenu v Tivoliju, Kraljev ulice iz podhoda v Maxiju, woltovcev, ki dostavljajo v dežju, kuharjev v vietnamski restavraciji, spolnih delavcev, ki najemajo hotelsko sobo ali objavljajo na spletu ... Nočem zvesti ljudi na zgolj enoznačne nalepke, opredeljuje nas ogromno stvari in zavedam se kompleksnosti življenj. Vendar nekateri dejavniki bolj vplivajo na to, ali bodo naše zgodbe vidne. Tudi tiste bolj skrite so še kako ganljive in vredne posluha.

VPIS V LJUBLJANSKE VRTCE ZA ŠOLSKO LETO 2025/26

Obveščamo vas, da vpis malčkov v ljubljanske vrtce za šolsko leto 2025/26 že poteka, in sicer **do vključno ponedeljka, 17. marca 2025.**

Vlogo za vpis morajo oddati:

- starši, ki otroka prvič vpisujejo v vrtec,
- starši otroka, ki je na centralnem čakalnem seznamu v šolskem letu 2024/25 in za katerega še iščejo prostor v vrtcu,
- starši, ki so vlogo oddali po 15. marcu 2024 in otrok ni bil sprejet v vrtec, ter
- starši otroka, ki že obiskuje vrtec, pa želijo otroka vključiti v drug javni vrtec na območju MOL.

Starši lahko izpolnjeno in podpisano vlogo prinesete osebno v vrtec, lahko pa jo oddate skenirano po e-pošti ali na državnem portalu eUprava kot e-vlogo (izkažete digitalno identiteto, za kar uporabite smsPASS, SIGENCO, Halcom One in podobno).

Starši lahko dodatna pojasnila o vpisu otrok dobite v vseh ljubljanskih javnih vrtcih. Splošne informacije so na voljo tudi na spletni strani MOL v zavihku Moja Ljubljana – Otroci v Ljubljani – Vrtci v Ljubljani.

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki Seje Mestnega sveta na ljubljana.si.

BREZPLAČNI TEČAJI

ZA UPORABO RAČUNALNIKA
IN PAMETNEGA TELEFONA

ZA UPOKOJENCE

30 URNI ZAČETNI IN NADALJEVALNI

20 URNI IZPOPOLNJEVALNI

20 URNI ZA UPORABO PAMETNEGA TELEFONA

INTERNET, GOOGLE APLIKACIJE, E-POŠTA,
DIGITALNA FOTOGRAFIJA, DRUŽBENA OMREŽJA

PRIJAVE

040 580 802 IN 01 306 48 36

TEČAJE ORGANIZIRA SLUŽBA ZA LOKALNO SAMOUPRAVO MOL

ZAPRTA LINHARTOVA CESTA

Zaradi nadaljevanja del bo do predvidoma 23. marca 2025 za ves promet zaprta Linhartova cesta na odseku od URI Soča (Linhartova 51) do krožišča Štajerske in Savske ceste ter Flajšmanove in Žalske ulice. Od zapore do Stolpniške ulice pa promet poteka izmenično enosmerno. Dostop do URI Soča bo mogoč iz smeri Topniške ulice.

Vse udeležence v prometu prosimo za razumevanje in upoštevanje prometne signalizacije. Celovite informacije o mobilnosti in zaporah cest v Ljubljani lahko spremljate na našem portalu aktualnih prometnih informacij prominfo.projekti.si/web.

Pot ob žici

**GARMIN 12,5 km
in 20 km**

PRIJAVE SO MOŽNE
DO 18. APRILA 2025

**10. MAJ
PRIJAVI
SE!**

Pot ob žici

otpbanka

**OTP
BANKA
TEK TROJK**

LITERARNA POJEDINA: NATEČAJ ZA KRATKO ZGODBO

Mestna knjižnica Ljubljana je razpisala natečaj za kratke zgodbe na temo Literarna pojedina v najširšem možnem pomenu te besedne zveze. Iztočnica za naslov sta bila prva dva cilja trajnostnega razvoja Organizacije združenih narodov, ki se nanašata na odpravo revščine in lakote. Pri pisanju se lahko poleg lakote v dejanskem in prenesenem pomenu navežete tudi na temo besedne in intelektualne revščine.

Na natečaju lahko sodelujejo avtorji in avtorice, stari 16 let ali več. Natečaj traja do 15. aprila 2025.

Več informacij o natečaju dobite s skeniranjem spodnje QR-kode.

Napiši zgodbo, navdihi pozitivno spremembo!

V Info točki Misija 100 na Pogačarjevem trgu 3 pripravljamo serijo delavnic Napiši zgodbo, navdihi pozitivno spremembo.

Na delavnicah bomo raziskovali, kako lahko pravljичni svet pomaga izraziti naše skrbi, jih preoblikovati in iz njih ustvariti zgodbe, ki navdihujejo pozitivne spremembe. Pravljice niso le za otroke – so močan pripomoček za razvijanje empatije in kritičnega mišljenja ter reševanje problemov.

Delavnice so primerne za vse, ki vas zanimajo pisanje in podnebne spremembe. Predhodne izkušnje s pisanjem niso potrebne, pomembni sta le radovednost in pripravljenost za ustvarjanje. Potekale bodo v majhnih skupinah, od štiri do največ osem oseb, in bodo trajale dve uri. V tem času bomo govorili o podnebni tesnobi in kako ta vpliva na naše delovanje, spoznali, zakaj so pravljice magičen način za izražanje okoljskih skrbi, in napisali svojo lastno podnebno pravljico ter jo prebrali v skupini.

Termini delavnic:

- četrtek, 13. marca, od 17. do 19. ure
- petek, 14. marca, od 10. do 12. in od 14. do 16. ure
- petek, 11. aprila, od 14. do 16. in od 17. do 19. ure

Po zaključku vseh delavnic bomo izbrali 10 zgodb, ki jih bomo lektorirali, opremili z ilustracijami in natisnili v obliki kartic, da bodo navdihovale širšo skupnost.

Delavnice so brezplačne, število udeležencev je omejeno, zato se čim prej prijavite s skeniranjem spodnje QR-kode ali pokličite številko 01/306 17 66.

Od poganjavčka do kolesa

Kako otroci hitro rastejo, da jih je veselje gledati! Malo manj veselja pa starši občutijo ob s tem povezanih stroških. Zato sta Katja in Matevž Paternoster pred štirimi leti ustanovila izposojevalnico otroških koles PiBiP Kids. Za mesečno naročnino si na spletni strani pibipkids.si lahko izposodite kolo za svojega malčka, ko ga preraste, pa vam posodijo večjega. To je ceneje, pa tudi bolj trajnostno od nakupa. »Začeli smo z majhnim številom koles, naša skupnost pa je vsako leto večja. Staršem svetujemo pri izbiri, nemalokrat pomagamo tudi pri prvih samostojnih vožnjah. Na voljo imamo najkakovostnejša otroška kolesa vseh velikosti, od poganjalcev do koles za mladostnike.«

O politiki ni govora

LJ tekači se imenuje skupina navdušenih športnikov, ki jo je ustanovil Martin Leskovar. Vsak ponedeljek in sredo se ob 18.30 zberejo pred vhodom v ZOO Ljubljana na Večni poti 70, nato pa skupaj pretečejo od osem do 11 kilometrov. Več kot sto jih je, najmlajša tekačica ima 16, najstarejša pa 75 let. Razdeljeni so v tri skupine: hitro, srednje hitro in počasno. Udeležujejo se tudi domačih in tujih tekaških prireditev, prekaljeni maratonec Matjaž Vrhunc in Miriam Švara skrbita za letalske vozovnice in startnine. Vadba je brezplačna, članarine nimajo, prepoznavni pa so po enotnih majicah. Najpomembnejše je druženje, pravijo, o politiki se ne pogovarjajo.

Manca še vedno navdihuje

Ob rojstnem dnevu lani preminule pisateljice, bralke, novinarke, prostovoljke, igralka in profesorice Mance Košir so se na bralno-družabnih dogodkih po vsej Sloveniji zbrali njeni prijatelji, sodelavci in ljudje, ki jih je navdahnila s svojo neizmerno energijo. Izmenjali so si spomine in anekdote o Manci ter prebirali odlomke iz njenih del. V dvorani Društva slovenskih pisateljev, Slovenskega centra PEN in Društva slovenskih književnih prevajalcev na Tomšičevi ulici 12 je prve odlomke iz nastajajoče Mančine biografije prebiral njen pisec Žiga Valetič. Vsi udeleženci in pobudniki pa si želijo, da bi 5. marec postal tradicionalen vseslovenski Mančin dan branja, ljubezni in navdiha.

Znanje in klepetanje

Mali Lipoglav leži čisto na robu MOL, do njega vodi dolga ovinkasta cesta navkreber. Daleč je od centra mesta, živahno je pa skoraj bolj kot na promenadi. Na sobotno jutro so se v tamkajšnji podružnični šoli OŠ Sostro na Malem Lipoglavu 8 zbrale dame iz Društva podeželja Lipoglav in po receptu članice babi Mare pekle tako slastne vzhajane kifeljčke, da bi človek kar ostal pri njih. Druga od druge se veliko naučijo na delavnicah kvačkanja, šivanja, polstenja, zeliščarstva, vrtnarjenja in kuhanja, pa na piknikih, pohodih in izletih. Seveda je pomembno, da znanje kroži med generacijami, še bolj pomembno pa je druženje, iz katerega je seštrikana ta živahna skupnost.

Sonce nam daje energijo

Prvi pomladni dnevi nas vsako leto spomnijo, kako zelo smo pozimi pogrešali sončne žarke. Sončni dnevi nam dajejo novo energijo in vse okoli nas se kar naenkrat zdi lepše in bolj prijazno. Poleg življenjske pa nam sonce daje tudi električno energijo, zato je v Ljubljani vse več streh opremljenih s sončnimi paneli, ki s pomočjo sončnih žarkov ustvarjajo elektriko.

MOL v okviru projekta Zelena energija na strehe javnih stavb namešča sončne elektrarne. Največja med njimi je zrasla na strehi novega Športnega centra Ilirija. Ob pomoči sonca bo letno proizvedla približno 763,13 megawatne ure elektrike, kar zadostuje za oskrbo kar 188 gospodinjstev.

Pri devetih stavbah, med katerimi je tudi enota Viških vrtcev Hiša pri ladji, je bilo treba upoštevati pogoje Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Njihove zahteve so se večinoma nanašale na simetrijo postavljenih panelov, ki naj bi bili čim manj vidni z javnih površin, na nekaterih strehah pa so zahtevali tudi specifično barvo panelov.

Med zahtevnejšimi stavbami za namestitev sončnih panelov je bilo Drsaljšče Zalog, kjer je bil poseben izziv statika stavbe. Izračun je pokazal, da lahko streho dodatno obremenijo za največ 3,6 kg/m². Običajni paneli tehtajo približno 10,5 kg/m², zato so izbrali lažje, ki se s »hitrim lepljenjem« namestijo neposredno na streho.

S sončnimi paneli so opremljene strehe 17 vrtcev v Ljubljani, pri čemer so izvajalci poskrbeli, da s svojim delom niso motili otrok v vrtcu. Dodano vrednost projektu daje tudi to, da se lahko najmlajši na konkretnem primeru učijo o pomenu trajnosti in obnovljivih virih energije.

Sončni paneli so nameščeni na ravni strehi pomožnih garaž Gasilske brigade Ljubljana. Takšne strehe so zahtevnejše za namestitev sončne elektrarne, zato so nanjo postavili posebne panele, ki so odporni proti udarcem, tudi toči, in zelo prepustni za svetlobo.

V okviru projekta so sončne elektrarne namestili na 20 osnovnih šol v Ljubljani, med njimi tudi na streho OŠ Savsko naselje. Šolo so hkrati celostno prenovili, del so zgradili na novo, izvedli so tudi energetska obnovo.

Na strehi Športnega centra Ilirija je sončna elektrarna že nameščena in priključena, med drugimi športnimi objekti pa sončne elektrarne že delujejo na strehah športnih dvoran Krim in Ježica ter Kopališča Kodeljevo, kmalu jih bodo namestili še na kopališčih Vevče in Kolezija.

Največji izziv je bila namestitev sončne elektrarne na OŠ dr. Vita Kraigherja, kjer so zaradi spremenjenih kulturno-varstvenih pogojev morali v celoti spremeniti projekt, na koncu pa so sončne panele namesto na streho šole namestili na fotonapetostno napravo pred šolo.

Podnebne spremembe smo v zadnjih letih občutili prav vsi, zato se vse bolj zavedamo, da moramo na vseh področjih razmišljati trajnostno in s svojim načinom življenja ohraniti ravnovesje v naravi. Na MOL so se že pred skoraj dvema desetletjema zavezali trajnostnemu, okolju in ljudem prijaznemu razvoju mesta, leta 2022 je bila Ljubljana izbrana tudi v skupino sto vodilnih evropskih mest, ki so se zavezala, da bodo do leta 2030 dosegla ogljično nevtralnost.

Cilj je torej jasen, pot začrtana in na MOL že izvajajo številne projekte in ukrepe, med katerimi je tudi gradnja sončnih elektrarn na strehah vrtcev, šol, zdravstvenih domov ter kulturnih in športnih objektov v Ljubljani. Ta projekt izvajajo v obliki javno-zasebnega partnerstva; sodelujejo trije zasebni partnerji: Resalta, RES ERP in Energetika Ljubljana. Osnovna zamisel projekta je namestitev sončnih elektrarn na javne stavbe, pri čemer zasebni partnerji zagotovijo proizvodnjo zelene energije, poskrbijo za upravljanje, redno in investicijsko vzdrževanje naprav ter organizirajo dobavo električne energije ob mankih. Vodja Službe za energetska upravljanje MOL Petra Šeme med prednostmi javno-zasebnega partnerstva navaja, da MOL tako zagotavlja stabilnost oskrbe z električno energijo v javnih objektih brez obremenjevanja z morebitnimi finančnimi dolgovi.

V okviru projekta so oziroma še bodo na strehe stavb namestili kar 51 sončnih elektrarn, od tega jih bo 47 povezanih v skupnost, največjo na območju Slovenije. Večina izmed njih je že nameščena in priključena na omrežje, ko bodo začele delovati vse, pa bo predvidena letna proizvodnja elektrike znašala 5214,63 megavatne ure, kar zadošča za letno oskrbo z elektriko za skoraj 1300 štiričlanskih gospodinjstev.

Pri nameščanju sončnih panelov so se soočali s številnimi izzivi, od posebnih zahtev pri spomeniško zavarovanih stavbah do zagotavljanja požarne varnosti. Prav slednjega so se lotili z največjo odgovornostjo. Po besedah Petre Šeme so že pred začetkom projektiranja vse strehe posneli z dronom, da so lahko preučili stanje in zadostili vsem varnostnim zahtevam. »Da bi dodatno povečali požarno varnost, smo izbrali panele, ki so na obeh straneh stekleni in ne vsebujejo gorljivih plastičnih materialov. K varnejšemu delovanju pripomorejo tudi posebni razsmerniki, ki skupaj z optimizatorji povečujejo učinkovitost celotnega sistema, saj optimizirajo delovanje vsakega modula posebej,« je razložila Petra Šeme.

Zelena elektrika, proizvedena v sončnih elektrarnah na strehah javnih stavb v Ljubljani, bo dolgoročno prispevala k zanesljivi in okolju prijazni električni energiji, še dodaten pomen pa dobiva v času, ko se zaradi negotovih razmer v svetu vse bolj poudarja samooskrbnost. Koncesijska pogodba z zasebnimi partnerji je sklenjena za 17 let, nato bodo sončne elektrarne prešle v last MOL. Petra Šeme pravi, da je dodana vrednost tudi mesečni obračun električne energije, tako imenovani net billing, zato lahko MOL proizvedene presežke sončne energije porabi v času, ko sončne energije primanjkuje, torej ob oblačnih ali deževnih dnevih. Tudi to je ena od prednosti javno-zasebnega partnerstva, saj je na strani zasebnih partnerjev, da znajo na podlagi strokovne presoje pravilno upravljati presežke in manke energije.

Glede na uspešno izpeljavo projekta in spodbudne rezultate na MOL že razmišljajo o nadaljevanju, kjer bi se osredotočili predvsem na nameščanje sončnih panelov na parkirišča v upravljanju javnega podjetja LPT.

Brezplačna odstranitev odsluženih vozil

Svoje izrabljeno vozilo lahko brezplačno oddate v razgradnjo pooblašeni družbi za ravnanje z izrabljenimi vozili, ki bo vozilo razgradila tako, da ne bo ogroženo okolje.

Poleg tega, da zavzemajo parkirne prostore, so zapuščena vozila tudi nevaren odpad in pomenijo okoljsko tveganje, saj lahko zaradi okvare ali poškodbe iz njih iztekajo olje ali druge nevarne tekočine. V izrabljenih vozilih so še druge škodljive snovi, ki lahko negativno vplivajo na okolje. Zato je treba z odsluženimi vozili ustrezno ravnati, poskrbeti za njihovo pravilno razgradnjo

in jih ne puščati na parkiriščih ali v naravnem okolju. Če vas to ne prepriča, dodajmo, da se omejeno ravnanje tudi kaznuje.

V sklopu kampanje Odstranimo zapuščena vozila iz zelene Ljubljane, ki poteka že od leta 2020, MOL sodeluje z družbo EKOMOBIL. Skupaj želijo zmanjšati število zapuščenih vozil ter prispevati k čistejšemu in bolj urejenemu mestu.

Prijavo domnevno zapuščenega vozila lahko poda vsakdo s klicem na telefonsko številko 01/306 16 20 ali z e-pošto na naslov info.mr@ljubljana.si. Pomembno je, da prijavitelji navedejo čim več podatkov o zapuščenem vozilu, kot so lokacija, barva in tip vozila, ter po možnosti priložijo fotografijo. Po prejemu prijave se opravi terenski ogled. Če se ugotovi, da je vozilo zapuščeno, lastnik prejme obvestilo oziroma odredbo z zahtevo, da vozilo odstrani v roku treh dni. Če tega ne stori, vozilo odstrani pooblašena služba, stroški pa bremenijo lastnika.

Lastnikom odsluženih vozil, ki želite preprečiti postopek odstranitve in se s tem izogniti stroškom, v MOL priporočajo, da izkoristite možnost brezplačnega odvoza in razgradnje izrabljenega vozila. S klicem na brezplačno telefonsko številko 01/788 80 98 družbe EKOMOBIL se lahko dogovorite za brezplačno oddajo vozila v razgradnjo, pri čemer družba poskrbi, da je ta izvedena po postopku, ki je okolju prijazen.

Igrišče srečne misli sredi Kosez

Ob stanovanjski soseski Koseze je urejen nov prostor, imenovan Igrišče srečne misli. Prijetno in zelo posebno igrišče je nastalo na pobudo tamkajšnje stanovalke Barbare Tomšič in zelo hitro postalo živahen prostor za druženje, igro in navezovanje dobrih medsosedskega odnosov.

Barbara Tomšič je svojo idejo za ureditev igrišča leta 2021 prijavila na projekt Zunaj, s katerim na MOL pomagajo pri uresničevanju malih idej in spodbujajo povezovanje med prebivalci sosesk. Njeni ideji je prikimala strokovna komisija in kmalu je skupaj s svojo družino in mentorjem iz Društva Pazi!park zavihala rokave ter se lotila dela. Na pomoč so jim priskočili še nekateri drugi prebivalci soseske in hišnik iz OŠ Koseze. Najprej so obrezali in uredili razraščene grmovnice na poti ob pasjem parku ter nogometnih in teniških igriščih, nato pa je začelo nastajati igrišče. Iz hrastovega lesa so izdelali okvir, v katerega so nasuli lesne sekance, na sredino pa postavili 13 različno visokih lesenih čokov za sedenje in igro. Ker je varnost otrok vedno na prvem mestu, so robove čokov še posebej skrbno obrusili. Po dobro opravljenem delu je sledilo čisto pravo uradno odprtje, kjer je sproščeno druženje popestrila še predstava dramskega igralca Žana Perka Fižolček, ogeček in slamica. Vzdušje na odprtju je bilo odlično in takoj je bilo jasno, da je soseska zares potrebovala takšen prostor. Za svojega so ga vzeli razigrani otroci, starši in vsi drugi, ki ga z veseljem uporabljajo za igro, počitek in sprostitve.

Po besedah Barbare Tomšič je postavitve igrišča pokazala, da je bil projekt izpeljan na podlagi dejanskih potreb prebivalcev ter tamkajšnje četrtne skupnosti. »Prostor, ki mu je lani umanjalo od starosti oslabele drevo, je v vsakodnevni uporabi za igro, druženje, sproščanje, počitek, spremljanje športnega dogajanja in nogometnih tekem ter za malico, s katero uporabnike oskrbuje Pajkl v neposredni bližini,« je povedala Barbara in dodala, da so ob pomoči Četrtne

skupnosti Šiška lani dobili novo podlago iz lesnih tlakovcev.

Na MOL po krajšem premoru letos nadaljujejo projekt Zunaj in vabijo vse stanovalce ljubljanskih sosesk, naj prijavijo svoje ideje, s katerimi bi z majhnimi spremembami svojo sosesko ukrojili še bolj po svoji meri. V treh letih so uspešno izpeljali že 37 projektov, letos pa bodo podprli 20 novih idej. Vodja Oddelka za varstvo okolja MOL Nataša Jazbinšek Seršen poudarja, da je projekt Zunaj iz preproste zamisli, kako uresničiti lokalne pobude meščank in meščanov, prerastel v vsesplošno akcijo soustvarjanja kakovostnih skupnih prostorov, ki so bili prej morda spregledani, zato se že veseli pobud, ki bodo prispele letos.

Za Barbaro Tomšič je bilo sodelovanje pri projektu Zunaj izjemno navdušujoče in koristno: »Dokazali smo, da se s sodelovanjem in skupnostnim delom da narediti izboljšave za kakovost življenja v urbanem okolju. Zelo sem hvaležna društvu Pazi!park in mentorju Luki Vidicu za koristne predloge in usmerjanje pri realizaciji skupnostnega prostora.«

Imate idejo, kako z majhnimi spremembami narediti svojo sosesko še bolj prijazno in povezano? Prijavite jo na projekt Zunaj in jo uresničite. Prvi korak je izpolnitev prijavnega obrazca, ki je objavljen na spletni strani ljubljana.si/zunaj. Prijave zbirajo do 6. aprila 2025, 20 izbranih idej bo znanih predvidoma konec aprila, akcije pa bodo nato potekale do konca septembra 2025. Projekt koordinirajo studio Prostoroz, IPoP – Inštitut za politike prostora in društvo Pazi!park, ki zagotavljajo strokovno pomoč, MOL pa prispeva finančna sredstva za nakup materiala do največ 800 evrov za posamezen projekt.

Veselo čofotanje za malčke z Vodmata

Manjši bazen Fakultete za šport na Gortanovi ulici 22 je bil v petek dopoldan poln veselja. Ducat otrok s posebnimi potrebami iz dveh oddelkov s prilagojenim programom Vrtca Vodmat sta tja skupaj z vzgojiteljicami izpred vrtca na Korytkovi 24 pripeljala dva Klinko Kavalirja. Otroci, stari od tri do šest let, so komaj čakali, da se bodo lahko spet gibali v vodi, ki ima prijetnih 32 stopinj. Ko so spremljevalke zapele še pesem Barčica po morju plava, je bil prizor res ganljiv. Pa kako zadovoljni in tudi pomirjeni

so, ko se vrnejo v vrtec, so nam potrdile njihove vzgojiteljice. To so otroci, ki jih preprosto moraš imeti rad. Le en deček je sedel na robu bazena in klepetal z vzgojiteljico, ki ga je skušala z majhno plastično račko pripraviti, da bi vendarle šel v vodo. Izkazalo se je, da je zbolel, saj se vode drugače ni bal in je rad čofotal v bazenu, nam je kasneje razložila vzgojiteljica. Poklicati so morali mamičo, da je prišla ponj. Na bazenu jih je ostalo 11, vsak s svojim spremljevalcem, in neizmerno so uživali.

»To so malčki, ki ne morejo na predstave Lutkovnega gledališča, ker je tam zanje preveč dražljajev in bi

motili druge. Tudi na večdnevne tabore ne morejo s svojimi vrstniki, ker so drugačni, hitro se vznemirijo, težje jih je obvladati,« sta nas poučili ravnateljica Vrtca Vodmat Franja Mojca Škof in njena pomočnica za bolnišnične oddelke Maja Weixler. Gibanje v vodi pa takšne otroke sprosti in pomiri. Gre za Hallwickov koncept, ki ni zgolj metoda učenja plavanja, temveč celosten pristop k obvladovanju telesa in gibanja v vodi. Vzgojiteljice, vključno z ravnateljico, so opravile osnovno usposabljanje, zdaj pa se pripravljajo na izpit za inštruktore, s katerim bodo pridobile licenco.

GIBANJE V VODI OTROKE S POSEBNIMI POTREBAMI SPROSTI IN POMIRI. NAPREDEK JE VIDEN PRI VSAKEM MALČKU.

V bazenu je imel vsak malček svojo inštruktorko, na suhem ob bazenu so bile na preži še tri. Otroci niso imeli rokavčkov ali kakšnih drugih plavalnih pripomočkov, ker bi jih to pri gibanju v vodi oviralo. Spremljevalci dajejo otrokom le toliko opore, da se ti počutijo varno, hkrati pa se učijo nadzorovati položaj telesa v vodi. Pomembno je, da otroci skozi igro premagajo strah pred vodo in se sprostijo. Vsak od njih napreduje v svojem ritmu in po svojih zmožnostih. Nekateri se že samostojno obrnejo v vodi, drugi znajo lebdeti v položaju mrtvaka. Nekateri se z obrazom že potopijo v vodo, drugi pa se manj krčevito oklepajo spremljevalca

kot na začetku. A napredek je viden prav pri vsakem malčku.

Poudariti velja, da gre za pilotni projekt, ki so ga v Vrtcu Vodmat začeli oktobra lani. Radi bi ga razširili še na druge vrtce. Za zdaj je inštruktorjev – spremljevalcev v vrtcu 18. A brez dobrodelnosti Lions kluba Ljubljana Omnia ne bi šlo. Z bowlingom ter prodajo punčk iz blaga in plišastih igrač so za plavanje malčkov zbrali že skoraj osem tisoč evrov, naslednjo dobrodelno akcijo pa bodo imeli 24. marca v WOOP! Areni BTC na Moskovski ulici 10. Z zbranim denarjem bi radi ustanovili inkubator NASMEH, ki bo namenjen nadaljevanju in razširitvi dejavnosti za otroke s posebnimi

potrebami, ki jih izvajajo v Vrtcu Vodmat. Za brezplačen prevoz otrok do Fakultete za šport skrbi MOL. Starši s plavanjem nimajo stroškov.

Druga pomembna dejavnost za razvoj otrok s posebnimi potrebami, ki jo je Vrtcu Vodmat prav tako omogočil Lions klub Ljubljana Omnia, je terapevtsko jahanje na Ranču Okorn na Orlah. Tudi ta projekt so začeli lani, vendar so zaradi nizkih temperatur nadaljevanje prestavili na letošnjo pomlad. Najprej malčki vzpostavijo prvi stik s konjem, spoznajo okolje, se sprehodijo po ranču. Tam so približno dve uri. Konji so manjši, običajno poniji, ker so primerne temperature in usposobljeni za terapevtsko jahanje. Medtem ko en otrok jaha s spremljevalcem, ki konja vodi za uzde, dva ali trije malčki hodijo ob njem.

Res dve krasni in koristni popestritvi vrtčevskega bivanja malčkov s posebnimi potrebami, ki pa žal niso zastonj, razen če so na razpolago dobrohotni sponzorji. Seveda otrokom to iz srca privoščimo, a lepo bi bilo, da bi se tovrstna dobrodelnost razširila še kam.

Štorklje v mestu

V mnogih kulturah štorklje veljajo za simbol sreče in blaginje, po ljudskem verovanju pa naj bi prinašale tudi otroke. Morda bo tako tudi na Bizoviku, kjer je postavljeno novo gnezdo za bele štorklje.

Jože Bricelj, prebivalec Bizovika, je lani na okoliških travnikih večkrat opazil jate belih štorkelj, ki so v travi in na njivah iskale žuželke in drugo hrano. Njegovo navdušenje nad temi čudovitimi pticami je porodilo idejo o ureditvi primerne prostora za gnezdenje. Stopil je v stik z lastnikom parcele, na kateri je stal primeren drog za postavitev gnezda, pridobil njegovo dovoljenje ter se hkrati povezal s podjetjem Javna razsvetljava, ki je bilo pripravljeno lesen drog zamenjati z betonskim, da bi bila namestitev podstavka za gnezdo dolgoročno stabilnejša in varnejša. Svoje so s financiranjem podstavka dodali še na MOL in nastalo je novo gnezdišče. Na območju Ljubljane trenutno gnezdi le

en par belih štorkelj, in sicer v Črni vasi, z letošnjo postavitvijo gnezda v Bizoviku pa obstaja možnost za naselitev še enega para. Toda to bo pokazal čas.

Tjaša Zagoršek z Oddelka za varstvo okolja MOL pojasnjuje, zakaj je postavitev gnezda v mestnem okolju tako pomembna: »Takšne pobude so ključne ne le za dobrobit ptic, ki se v urbanih okoljih srečujejo s številnimi izzivi, ampak tudi za izobraževanje in ozaveščanje prebivalcev o pomenu sobivanja z naravo. S postavitvijo gnezdišč in spremljanjem štorkelj ljudje pridobijo vpogled v njihov način življenja ter pomen ohranjanja naravnih habitatov, tudi v mestih. Gre tudi za spodbujanje večje povezanosti skupnosti z naravo, saj s tem poudarjamo, da si urbano okolje ne delimo le ljudje, temveč tudi številne druge živalske vrste, ki imajo pomembno vlogo v ekosistemu.«

V urbanem okolju, kot je Ljubljana, so primerne lokacije za gnezdenje bele štorklje redke. Za uspešno gnezditev štorkelj ni pomembno le varno in stabilno gnezdo, temveč tudi zadostna

količina prehranjevalnih površin v okolici. »Travniki, mokrišča in druge odprte površine so za štorklje bistvene, saj jim zagotavljajo dovolj hrane, kot so žuželke, dvozivke in manjši sesalci. Te so glavni vir prehrane in preživetja tako za odrasle ptice kot tudi za njihove mladiče. Pomanjkanje takšnih habitatov lahko omejuje uspešnost gnezditve in dolgoročno vpliva na prisotnost štorkelj,« pojasnjuje naša sogovornica.

Za uspešno gnezdenje štorkelj v mestih pa je nujno tudi sodelovanje strokovnih organizacij. Na Bizoviku sta svoje znanje in izkušnje tako dodali še dve instituciji: Prirodoslovni muzej Slovenije – Center za obročkanje ptic in Združenje za štorklje – CICONIA, ki na ravni celotne države spremljata uspešnost gnezdenja in stanje gnezd. Ne nazadnje pa je za uspešno ohranjanje vseh živalskih vrst pomembno tudi lokalno prebivalstvo; na eni strani z zaznavanjem morebitnih sprememb in težav v okolici, na drugi pa z vsakodnevnim vestnim ravnanjem z naravo.

Ne nočnemu kolesarjenju po gozdu

Pomislite, kako bi se počutili, če bi vam sredi noči v spalnico posvetil močan reflektor in bi vas začeli preganjati z glasnim hrupom. Prav to se dogaja divjim živalim v gozdu, ko se odpravimo na nočno kolesarjenje v naravo.

Kar je za nas adrenalin, je zanje stres. Ko se ulice umirijo in pade mrak, tudi v Ljubljani mnogi iščemo nove možnosti za preživljanje večera. Vse bolj priljubljeno je nočno kolesarjenje po gozdu. Odlična avantura. Za živali žal ne, zanje je to vsiljen in stresen poseg v njihov svet.

Gozd ponoči ni prazen, temveč oživi na prav poseben način; nekatere živali iščejo hrano, druge počivajo. Ko v njihov prostor nenadoma vdreta močna svetloba in hrup, jih to prežene z varnih območij. Še posebno je to neprimerno v zimskem obdobju, ko so mnoge živali breje ali sredi paritvene sezone, zaradi stresa, ki jim ga povzročajo ljudje, pa porabljajo dragoceno energijo, ki je v hladnih mesecih še pomembnejša. Vsaka nepotrebna motnja jih tako na svoj način ogroža in jim zmanjšuje možnosti za preživetje.

Strokovnjaki zato opozarjajo: nočno kolesarjenje po gozdu ni nedolžna rekreacija, temveč dodan pritisk na že tako skrčen življenjski prostor divjih živali. Ljudje smo jim z gradnjo cest in naselij že tako omejili gibanje, pustimo jim vsaj nočni mir. V Ljubljani je nešteto možnosti za večerno rekreacijo, ki ne škodujejo naravi. Naj gozd ponoči ostane tak, kot mora biti – skrivnosten, miren in varen dom njegovih prebivalcev.

Glas Ljubljank

V Ljubljani živi več kot 153.000 žensk. Ob dnevu žena bi se vam radi zahvalili za vaš pomembni prispevek k naši solidarni in vključujoči družbi. Naj bo vaš glas vedno slišan in upoštevan.

ŽIVA KADUNC

vodja Službe za napovedovanje,
Radio Študent

Izgovarjanje različnih nians

Na Radio Študent (RŠ) sem si želela, ker se mi je zdelo delo radijskega napovedovalca strašno zanimivo in razgibano. Nisem zares vedela, kako bo videti, kljub temu ali pa ravno zato sem se vseeno prijavila na avdicijo. Ob prihodu sem prejela vprašalnik, ki ga nisem najbolje izpolnila – takoj sem opazila, da mi na kar nekaj področjih manjka znanja. Napotili so me v studio, kjer sem sedela nasproti petih zelo strah vzbujajočih ljudi, ki so me strogo, a prijazno izpraševali in mi nalagali izzive. Mislila sem, da sem se res slabo odrezala. A naslednji dan me je klicala vodja komisije, ki mi je kakšni dve minuti razlagala, da je bila njihova odločitev grozno težka, pri tem pa je delala pavze, ki so ustvarjale napetost. Po takem malem mučenju mi je v smehu povedala, da so me sprejeli na uvajanje.

Prvi krog uvajanja v Službi za napovedovanje (SZN) na RŠ je začetek dolgega in intenzivnega procesa, nad katerim bedi celotna služba s poudarkom na avdicijski komisiji, ki jo sestavljajo štirje člani SZN (vodja komisije, dva aktivna napovedovalca in en veteran, ki ima leta izkušenj z delom in uvajanjem). Poleg njih sta prisotna še tehnik, ki pomaga z izvedbami v studiih in vpogledom z druge strani steklene stene, ter zunanji poslušalec, ki ni član SZN, temveč drugače prisoten sodelavec. Med približno štiri do šest mesecev trajajočo avdicijo komisija preverja vse možno: od glasu, artikulacije, branja, besednega zaklada in nivoja izražanja do vsebinskega prispevka posamezne kandidatke k programu, torej na kakšen način razmišlja, kako hitro se znajde v vodah, ki ji niso najbližje. Pri napredku

na vseh naštetih in še kakšnem področju ji skušamo kar najbolj pomagati.

Vedno si prizadevamo v malho bodočih sodelavk zajeti raznolike kandidatke, pri čemer se vseeno odločamo tudi na podlagi njihovih ideologij. Ker smo progresiven medij, bi recimo težko dopustili seksizem ali rasizem, ki sta na žalost v družbi, posledično tudi med mladimi, še vedno prisotna v nemajhni meri. Vsakič, ko med avdicijami doživimo komentarje večinoma kandidatov, ki so bodisi odkrito bodisi blago seksistični, nas pretrese.

V splošnem smo ženske še vedno vzgajane tako, da redkeje izrazimo svoje mnenje kot moški, in to nam je še vedno redkeje dopuščeno kot njim. Kadar pa se nam uspe izraziti, smo prekinjene ali celo utišane. SZN kot kolektiv skuša skozi svoje delovanje ustvarjati prostor, kjer še vedno pogosto potlačenim ženskim glasovom z drobnimi, a pomembnimi gestami, ki nikomur ničesar ne odvzamejo, omogoča, da so bolje slišani. Vesela sem tudi, da smo po letih številčne premoči moških glasov, ki je sicer značilna za mnoge medije, lani SZN opolnomočili z dvema svežima ženskima glasovoma.

Interna osebna nestrinjanja glede nekatere

**VSAKIČ, KO MED
AVDICIJAMI SLIŠIMO
KOMENTARJE, KI SO
BODISI ODKRITO
BODISI BLAGO
SEKSISTIČNI, NAS
PRETRESE.**

rih vidikov različne družbene problematike na RŠ jasno obstajajo in etrsko spopadanje s tem – torej govor in razmislek o diskriminiranju in podobnih problematikah – bo pri vsaki napovedovalki zvenelo drugače. Nekatere se bodo tega lotile cinično, nekatere s humorjem, nekatere z golimi dejstvi, obstaja pa še ogromno drugih načinov. A ravno raba različnih metod in orodij, ki so nam na voljo, dokazuje, da se navkljub niansam v mnenjih med avdicijo naučimo dovolj, da lahko vsakega izmed teh načinov ustrezno uporabimo, pri tem pa dosežemo ohranitev individualnega glasu vsake napovedovalke in napovedovalca. Ne želimo zatreti. Z bodočimi in sedanjimi člani SZN le skupinsko vsak teden znova in znova pomagamo izoblikovati, artikulirati in ustrezno umestiti, kar oseba že tako čuti, misli in (seveda) govori.

TATJANA PIRC

novinarka na Valu 202

Glasu težo daje vsebina, ne spol

Neka lokalna radijska postaja svojo voditeljico predstavlja takole: »Tipična ženska. Nikoli ne utihne.« Ta nedostojni opis, ki se mu smeji vsa gostilna, ima globoke korenine.

Razpravljanje o ženskah (in moških) me največkrat zelo razburi, še posebno osmomarčevsko. Ne zaradi tega, ker bi se mi ne zdelo pomembno, temveč zato, ker imam občutek, da se položaj žensk v družbi ne izboljšuje, kvečjemu obratno. Pogosto zaznavam grozljivo sprenevedanje, ko govorimo o tem.

Nujno je, da se problemov zavedamo in nanje opozarjamo, a preveč je praznih besed in premalo dejanj. Na Hrvaškem so leta 2018 zagnali projekt Za večjo vidnost ženskega športa v elektronskih medijih, ki so ga pozneje nadgradili z multimedijским projektom Glas žensk v športu. Z njim so želeli povečati zastopanost športnic v medijih in izboljšati odnos do žensk, saj v medijih še vedno najdemo številne seksizme in spolne stereotipe. Težave so skušali odpraviti z izobraževanjem, v katerega pa bi bilo treba vključiti vse, tudi pokrovitelje, športne funkcionarje in trenerje.

V slovenskem medijskem prostoru imamo celo svečano zavezo o enakosti spolov, sklenjeno med RTV Slovenija in združenjem ONA VE. RTV se je zavezal, da bo v oddajah nastopalo več žensk, združenje ONA VE pa je napovedalo, da bodo ženske spodbujali k večji udeležbi v oddajah in da bodo medijsko zastopanost žensk budno spremljali. Bi bilo treba šteti tudi novinarke in voditeljice? Urednice? Šefice in lastnice medijev? Ali ONA VE, da v medijih ženske največkrat dobijo pomembne položaje, ko se

začne kriza in moški zbežijo v varnejše in bolje plačane službe? S kančkom sarkazma bi lahko rekli, da so zaveze »brez veze« in da je kriza naša priložnost.

Mediji so take vrste zrcalo družbe, ki lahko podoba, ki jo prikazuje, po eni strani pomanjša, da je videti lepa, mlada in brez gub, po drugi strani pa jo lahko poveča, da vidimo vse ogrce na nosu.

**ŽENSKI, KI SE POJAVI
V JAVNOSTI, RADI OČITAJO
VSE MOGOČE, TUDI
ZOPRN GLAS.**

Ko so se po letu 1920 začele po svetu oglašati prve radijske postaje, so se pojavile tudi »teorije« o ženskih in moških glasovih. V resnici je bila to razprava o ženskah in moških. Da bi moški dobil in utrdil glavno vlogo tudi v radijskem mediju, ki je postajal vse bolj popularen in vpliven, so ženskim glasovom pripisovali vse najslabše: da so vreščenci, previsoki, neprepričljivi, preveč čustveni. BBC sprva ženskam ni pustil brati radijskih poročil, ker so vodilni (moški) menili, da ženski glasovi niso primerni za branje resnih informacij. A sčasoma smo ženske v družbi (in na radiu!) dobile svoj prostor. Ni bilo lahko. In še vedno ni.

Ženski, ki se pojavi v javnosti, radi očitajo vse mogoče, tudi zoprn glas. Ker se je Margaret Thatcher po nasvetu političnih svetovalecev morala znebiti svojega rezkega glasu, so jo govorni trenerji učili tehnik zniževanja glasu, da je začela govoriti, kot se spodobi za premierko. Kritike je motilo, da imajo glasovni pomočniki Siri, Alexa, Cortana ženska imena in ženske glasove. Morda v virtualnem svetu rešitev prinaša Q, prvi spolno nevtralni glas, ki so ga razvili na Danskem.

Glas nas definira, je del naše identitete. Pred kamerami, mikrofoni, v trgovini in zvečer, ko otroku pripovedujemo pravljico. Čeprav drži, da glasove različno sprejemamo, da so visoki morda manj prepričljivi, da piskajoči delujejo histerično, nam glas, moški, ženski, hripav, seksi, strog, prijazen, globok, topel, infantilni, pocukran, zamešten, postane vseč, če govori, kar radi slišimo, če ga razumemo, če mu verjamemo. Težo torej glasu daje vsebina, ne spol.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališča MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Preden bi lahko našteli, kaj vse Tomaž Mihelič počne, nas bo že prehitel s kakšno novo domislico. Kot Marlena je s Sestrami Evropi podaril Samo ljubezen. Kot modni agent je številnim manekenkam in manekenom omogočil uspešno kariero. Navdušen hribolazec in pohodnik se je odpravil na romarsko pot Camino in o njej napisal knjigo. V Tanzaniji je postavil hišo za mlado družino in otrokom omogočil šolanje. Za to revijo pa odkriva zanimive zgodbe o Ljubljani in Ljubljančanih. Hitro smo tudi mi ugotovili, da je njegova edinstvena energija res nalezljiva, zato smo se povabili na klepet ob kavi z njegovo dobro prijateljico Salome.

LJUBLJANČAN

Skozi življenje greš z neverjetno pozitivno energijo, čeprav nisi bil vedno takšen. Veliko si delal na sebi, da si to, kar si.

Saj to je življenjska pot. Ljudje se ne rodimo z vsem znanjem in zavedanjem.

Ampak nekateri nikoli ne pridejo do tega.

Ker so še vedno ujeti v mantri, kaj smeš in česa ne smeš, kaj se od tebe pričakuje in kaj moraš. To popolnoma zatre naše bistvo. Ljudje zelo radi kompliciramo in se nikoli ne počutimo dovolj dobri. Gonja za perfekcionizmom nas zaslužnjuje. Tudi sam sem se spopadal s tem. Nekateri iz tega ne najdejo izhoda in se izčrpajo, jaz pa sem se utrudil in odnehal. Tista veriga s kamnom okoli gležnja se kar naenkrat odpne in kot helijev balon te odnese proti soncu. Če ne bi živel po svoje, bi strašno trpel. Spoznal sem, da se mi najpreprostejše stvari zdijo najlepše. To je zdrava kmečka pamet.

Kaj misliš s tem?

Zdrava kmečka pamet pomeni, da sodeluješ z naravo in jo poslušаш. V dobi tehnologije in motilcev pozornosti smo ta stik popolnoma izgubili. Ves čas se poskušamo dokazovati drugim, namesto da bi sebi dokazali, da lahko spremenimo svet in svoje življenje. Po vrnitvi iz Afrike sem začutil, da je to moja smer, moja pot, moj način življenja, izražanja in čutenja. Rad bi se otresel odvečnega materialnega in se posvetil naravi, ki jo od nekdanj obožujem. Že kot otrok sem rad hodil v hribe k babici, na Koroškem ji rečemo bica. Najraje sem čistil hlev in kravam polagal steljo. Zdrava kmečka pamet pomeni pristno vez med človekom in naravo, ki je najpopolnejša umetnica in najboljša zdravnica.

Povej bralcem, kaj si pravzaprav počel v Afriki. Kako si se znašel tam?

Med počitnicami na Zanzibaru sem spoznal mladeniča, ki je delal v hotelu. Ker je znal angleško, sva se veliko pogovarjala o tamkajšnjem načinu življenja. Njegova zgodba me je pretresla. V Afriki je nemogoče imeti redno službo, če nisi zaposlen v državni ustanovi. Zato gredo mladi moški s trebihom za kruhom, navadno tja, kjer so beli turisti. Zanzibar je zanje otok priložnosti, veliko pa jih konča na ulici, v alkoholu in drogah.

Doma pa njihove družine čakajo, da jim pošljejo denar.

Ker ga je nemogoče zaslužiti, jih po več mesecev ni na spregled. V meni se je oglasilo sočutje, ki me spremlja na vsakem koraku, in odločil sem se, da bom temu mladeniču pomagal. Ne zato, da bi

»MESTO USTVARJAMO LJUDJE.«

se jaz bolje počutil, ampak zato, ker imam to možnost in se mi zdi smiselna. Rad bi nekaj vrnil temu čudovitemu kontinentu, ki me je tako navdušil. Z donacijami prijateljev sem svojega novega afriškega najprej spravil domov, nazaj v Tanzanijo pod vznožje gore Meru v vasico s pravljicnim imenom Kimundo. Priskrbeli smo mu poln kovček oblačil, prvič je imel svojo toaletno torbico s ščipalnikom za nohte in sončna očala. Popolnoma fasciniran je bil nad tem, da mu pomagam, ne da bi od njega kar koli hotel. Ustanovil sem Humanitarno-umetniški zavod sestre Marlene in zbral še sredstva, da smo njemu in njegovi družini postavili hišico. Kimundo je v bližini Aruše, mesta med goro Kilimandžaro ter narodnima parkoma Serengeti in Ngorongoro. Tam se ustavi ogromno turistov. Lahko bi jih povabili k uživanju v slapovih in tolmunih reke Solum, ki teče pod hišo, pa v svežih neškropljenih avokadih, najokusnejših kokošnjih jajcih in pristnem življenju v tanzanijski vasi. Ideja je, da bi pri tem sodelovala vsa skupnost.

Kaj pa praviš na komentarje ljudi, ki sprašujejo, zakaj pomagati Afriki, če bi pa lahko v Sloveniji pomagali družinam v stiski?

To navadno rečejo ljudje, ki jim je figo mar za zapostavljene. Če sem angažiran v Afriki, še ne pomeni, da nisem tudi tukaj. Konec koncev imamo sistem s socialnimi službami in dobrodelnimi organizacijami, ki ljudem z roba družbe ponujajo pomoč. Tam pa tega ni. Sosed ne more pomagati sosedu, ker nima niti sam. Vse je plačljivo, zdravstvo in šolstvo, zato skrbim tudi za izobrazbo otrok. To je investicija v konkretne spremembe.

Ampak zdaj si spet v Ljubljani in zelo smo te veseli. Tako kot jaz si tudi ti prišel sem od drugod. Kaj te je prignalo?

Ljubljana je bila zame središče dogajanja in priložnost, da zacvetim. Odraščal sem bližje Mariboru, finančno bi nam bilo doma lažje, če bi šel študirat tja, pa sem si izbral študij delovne terapije, da bi lahko prišel v Ljubljano. Hotel sem biti v varnem in ustvarjalnem okolju, kjer mi nihče ne bi gledal čez ramo in me kontroliral. Potreboval sem nekaj časa in prostora, da bi se izoblikoval v osebnost, kakršna bo svojim staršem s ponosom pokazala, kdo in kaj sem. Ljubljana mi je za to dala največ možnosti in zato se vanjo vedno z užitkom vračam. Rad grem, ampak z veseljem pridem tudi nazaj. Popolnoma razumem župana, ki pravi, da je to najlepše mesto na svetu.

Nekateri pravijo, da je center mesta mrtev in da je v njem preveč turistov.

Ves svet je tak. Tega ni kriva Ljubljana. Mesto ustvarjamo ljudje. Namesto da ves čas kritiziramo in prelagamo na druge, lahko sami ustanovimo prostor za druženje. Če ljudem manjka zabave, bo takoj poln. Priložnosti je dovolj. V naši družbi ves čas govorimo, kako je bilo včasih lepo. To me zelo moti. Včasih so pisali z gosjim peresom, zdaj pa nam je lažje, ker tipkamo na računalnik. Čas gre naprej in družba se spreminja. Lažje se navadimo na tehnološke novitete, zelo težko pa se navadimo na to, da si fantje lakirajo nohte. To se nam zdi nezaslišano in sprevrženo, v resnici pa je le način izražanja. Zatikamo se v nepomembnih stvareh, verjetno samo zato, da bi utišali vražičke, ki nam ves čas govorijo, da ne zmoremo in si ne upamo. Sam sebi grem na živce, ko v Rimu pomislim, da je preveč turistov, potem pa se spomnim, da sem eden od njih. Če te motijo turisti, tudi ti ostani doma. Kako pa boš raziskoval

»S PONOSOM POVEM, DA SEM TU DOMA.«

svet, če ne kot popotnik? Vedno se lahko vprašamo: kaj pa jaz lahko naredim za boljši svet? Imamo ogromno možnosti. Lahko se odločimo, kako bomo porabili svoj denar. Pri tem se vse začne in konča.

Je bilo tudi tvoje romanje na Caminu posledica takšne odločitve?

Camino je bil zame dokaz, da se imam lahko z malo denarja zelo lepo. Ne maram ležanja na plaži, raje imam aktiven oddih, zato je bil zame to idealen dopust. Porabil sem zelo malo denarja in spoznal veliko zanimivih ljudi. Prijatelji so me nagovarjali, naj iz tega nastane knjiga, pa sem si rekel: kakšna knjiga, koga pa zanima še ena knjiga o Caminu! Tako je nastal ta hudomušni podnaslov. Afrika je bila povod, da sem jo napisal. Hotel sem zbrati denar, da bi tam uresničil svojo vizijo. To je bil nekakšen življenjski krog. Strast do hoje in radovednost sta me pripeljali na Camino, Camino me je pripeljal v Afriko, Afrika me je pripeljala nazaj k sebi. Že od majhnega vem, kdo sem in česa sem sposoben. Zato sem zelo trmast, ker vem, da bom z vztrajanjem pripeljal stvari do konca, kar bo imelo pozitivne posledice zame in za vse druge.

Kje pa v Ljubljani rad hodiš?

Upam, da mi Radeljčani ne bodo zamerili, ampak obožujem Ljubljano. Tukaj živim več kot polovico svojega življenja, pred nekaj leti sem še uradno postal Ljubljančan. S ponosom povem, da sem tu doma. Ko grem na Koroško, rečem, da grem domov, ko grem s Koroškega, pa prav tako rečem, da grem domov. Veliko domov imam. Za Bežigradom imam svoj kotiček, kjer mi je zelo lepo, navdušen sem nad Centrom Rog, Tivolijem, Rožnikom in obrobjem mesta. Rad se sprehodim tudi skozi center pozno ponoči ali zgodaj zjutraj, ko ni veliko ljudi.

»ŽE OD MAJHNEGA VEM, KDO SEM IN ČESA SEM SPOSOBEN.«

Adriani, Anamariji, Hani, Živi, Nini in Timu, študentom medicine in dentalne medicine na ljubljanski medicinski fakulteti, se bo aprila uresničila dolgoletna želja – odšli bodo na humanitarno medicinsko odpravo v Zambijo. V treh mesecih bodo prostovoljno pomagali v misijski bolnišnici v vasi Nangoma, kjer bodo domačinom zagotavljali nujno zdravstveno oskrbo. A to ni le misija pomoči, temveč tudi priložnost za osebno in strokovno rast, ki jih bo zagotovo zaznamovala tako zasebno kot tudi pri nadaljnjem zdravniškem delu.

David Zupančič, znani infektolog, je eden tistih, ki je to pot že dobobra spoznal. Spominja se, kako je bila odločitev o odhodu v Zambijo leta 2017 pospremljena s kopico dvomov, a obenem prežeta z željo

in prilagodljivost ter razmišljati zunaj okvirov našega sistema medicinske pomoči. Upamo, da bomo naredili nekaj dobrega in se hkrati ogromno naučili,« predstavljajo svoj pogled.

Študenti se na takšne odprave začnejo pripravljati že mesece pred odhodom, del priprav pa je vključen tudi v študijski proces na fakulteti. Prodekan ljubljanske medicinske fakultete prof. dr. Tomaž Marš, dr. med., pojasnjuje, da so s prenovami programov uvedli tudi vsebine s področja globalnega zdravja, kjer se študenti seznanijo s pomembnim globalnega zdravja za posameznika in družbo, globalnimi zdravstvenimi neenakostmi in izzivi ter mednarodno humanitarno pomočjo. »V 5. in 6. letniku pa lahko študenti izberejo tudi izbirni predmet Tropska in potovalna medicina nosilke doc. dr.

povezani s precej omejenimi zdravstvenimi sredstvi. Tudi Zupančič se spominja, kako zahtevno je bilo delati z omejeno opremo. »Pogosto smo se morali zanašati bolj na klinični pregled kot laboratorij. Seveda ni šlo brez zdrave mere improvizacije,« opisuje specialist infektologije, ki je v Zambiji skoraj vsak dan obravnaval bolnike z malarijo. »Čeprav gre v osnovi za tropsko bolezen, pa zaradi segrevanja in vse intenzivnejših letalskih povezav ni več tako omejena na tropske predele. Malaria se zdaj pojavlja tudi v drugih delih sveta, vključno z Evropo,« poudarja.

Afriška odprava se sploh še ni začela, a študenti se že zavedajo, da bo ta izkušnja močno vplivala na njihovo nadaljnjo zdravniško pot. »Prepričani smo, da nas bo not-

Po dragocene izkušnje v Afriko

po avanturi. »Sliši se res noro – odhod v tretji svet, na afriško podeželje, kjer bomo svoje znanje uporabljali na najbolj surov in neposreden način. Ob tem pa izkusili infrastrukturo, običaje, pokrajino ... To je bilo tako razburljivo kot strašljivo, sploh za nekoga, ki sicer biva v strogo definirani coni udobja,« komentira Zupančič.

Študente, ki se prihodnji mesec odpravljajo v Zambijo, so navdihnile ravno zgodbe starejših kolegov, ki so se podobnih odprav udeležili pred njimi. »V prvi vrsti se v Zambijo odpravljamo z željo pomagati sočloveku. To željo smo med študijem negovali in zdaj smo, recimo, tudi dosegli neko raven znanja, na kateri jo lahko uresničujemo. Seveda pa želimo tudi preizkusiti svojo iznajdljivost

Tadeje Kotar, dr. med., ki je eden najbolj organiziranih in najbolj priljubljenih izbirnih predmetov.«

Poleg strokovnih priprav pa so tukaj še logistične priprave – zbiranje donacij, zdravil, zdravniškega in drugega materiala – in ne nazadnje priprave na kulturne razlike. Uradni jezik v Zambiji je angleščina, a bo za lažjo komunikacijo potrebno tudi poznavanje osnov lokalnih jezikov. »Mogoče se je dogovoriti tudi za prevajalca, vedno pa si lahko pomagamo s kazanjem na dele telesa, kolikor pač gre. Brez dvoma bomo morali biti iznajdljivi,« pričakujejo člani letošnje odprave.

A kljub obsežnim pripravam bodo največji izzivi za mlade zdravnike zagotovo

ranje spremenila. Drugače bomo razmišljali, s širšim horizontom. Ne bomo se ustrašili izzivov in se bomo morda tudi bolje znašli v nepredvidenih situacijah, ki nas nekoč čakajo pri delu v domovini,« menijo.

Delo študentov humanitarnih medicinskih odprav je prostovoljno, pri vseh stroških odprave pa so odvisni od prostovoljnih prispevkov, bodisi materialnih bodisi finančnih. Če želite, lahko odpravo Nangoma – Zambija 2025 podprete finančno ali na kak drug način. Za več informacij, kako lahko pomagate, pišite na **nangoma2025@gmail.com**.

Anamarija Mihovec je absolventka Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani in članica letošnje humanitarne medicinske odprave v Zambijo. Veseli se, da bo skupaj z drugimi člani lahko pomagala na najrazličnejših področjih, med drugim tudi na področju ginekologije in porodništva, ki jo še posebno zanima. Vsa doživetja bo, kot to počne sicer, pridno zapisovala – tudi v blogu odprave.

Kaj je glavni razlog, da ste se pridružili odpravi?

Kot pri drugih moja odločitev izhaja predvsem iz želje pomagati sočloveku in iz upanja, da lahko, čeprav le v treh mesecih, naredim spremembo.

Kako je vaša odločitev sprejela okolica?

Zelo pozitivno. Kolegi, ki so že imeli podobno izkušnjo, z veseljem odgovarjajo na vprašanja, zdravniki in medicinsko osebje prav tako, obenem pa pomagajo še s strokovnimi pripravami. Družina in prijatelji pa so predvsem odlična moralna podpora in vir dodatnih idej.

Starejši kolegi, ki jih omenjate, vam torej pomagajo tudi z nasveti in izkušnjami?

Seveda. Zdravniki in starejši kolegi so najprej pomembno pripomogli k temu, da je v vseh nas vzklikla ideja o udeležbi na odpravi, zdaj pa se skoraj tedensko obračamo nanje po nasvete in pomoč.

Vas je česa, kar vas morda čaka na odpravi, strah?

Najbolj me je strah, da bi storila kakšno napako, ki bi lahko škodovala

pacientom. To je pravzaprav strah vsakega zdravnika, doma ali v tujini. Seveda pa me skrbi tudi za našo varnost; prvič se odpravljamo na ta konec sveta. Zavedam se, da lahko pridemo v stik z manj znanimi boleznimi. Vedno lahko pride do kakšnega urgentnega stanja, ki se pri nas reši povsem rutinsko, v Nangomi pa morda ne. A vse bomo dali od sebe, da pomagamo drugim, in hkrati pazili na svojo varnost.

Česa pa se najbolj veselite?

Veselim se trenutkov, ko bo naš trud obrodil sadove. Da bodo ljudje dobili optimalno oskrbo in da bomo lahko zares pomagali. Veselim se, da bom to obdobje preživela z najbližjimi kolegi. Zdi se mi, da se bomo kot skupina zelo povezali in si še bolj zaupali.

Mislite, da se boste v Zambiji naučili česa takega, česar se v Sloveniji ne bi mogli?

No, iznajdljivosti se gotovo naučijo tudi v Sloveniji, vendar bo morda ta v Zambiji še bolj potrebna. S strokovnega vidika pa bomo zagotovo pridobili znanja o boleznih, ki jih pri nas nimamo, v Nangomi pa so pogoste.

1977

V trope je odšla prva slovenska zdravniška odprava.

1990

Prva odprava študentov medicine in zdravnikov v Zambijo

VEČ KOT 1500

Toliko študentov medicine, medicinskih tehnikov in zdravnikov je doslej sodelovalo v odpravah.

Odprave se izvajajo v Afriki, Južni in Srednji Ameriki, Aziji in Oceaniji.

Muc muc

Verzi znane Mačje uspavanke Kajeta-na Koviča v zgodbi o Mačku Muri-ju gredo takole: »Muce bele, muce črne, muce zlate in srebrne več ne smejo klepetati, morajo takoj zaspati.« Nekatere muce zaspijo v domovih skrbnikov, druge pa imajo svoje bivališče na prostem, na različnih koncih našega mesta. To so prostoživeče mačke, ki zavzamejo svoj teritorij in nato na njem preživijo vse življenje. Povečini gre za potomke in potomce nekoč lastniških mačk oziroma njihovih mladičev, ki so se jim lastniki odrekli.

Zanje skrbijo okoliški prebivalci, ki jim prinašajo hrano. Čeprav na območju Ljubljane živi okoli 10.000 takšnih mačk, večjih težav z njimi ni in lepo sobivajo z drugimi prebivalci mesta. Veliko zaslug pri tem ima Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana, kjer že skoraj dve desetletji izvajajo projekt sterilizacije in kastracije prostoživečih mačk, s čimer uspešno nadzorujejo njihovo število.

Prostoživeče mačke so navajene življenja na prostem in svobodnega gibanja, zato niso primerne za bivanje v zaprtih prostorih. Klasična posvojitev zanje torej ne pride v poštev, lahko pa rečemo, da jih »posvojijo« hranitelji, ki za njihovo dobrobit največ naredijo tako, da zanje skrbijo v njihovem okolju. Tudi socializacija potomcev teh mačk je zelo zahtevna in je mogoča samo v prvih tednih življenja, zato je najboljša rešitev, da jih pustimo v njihovem okolju, hkrati pa omejimo razmnoževanje. V nasprotnem primeru lahko njihovo število zelo hitro uide izpod nadzora, saj ima ena mačka potomce tudi trikrat na leto, vsakič vsaj štiri. Samice spolno dozori-jo že pri petih oziroma šestih mesecih, kar pomeni, da ima lahko muca, ki je bila skotena v začetku leta, proti koncu istega leta že svoje mladičke. Število mačk bi ob takem tempu razmnoževanja hitro dobesedno eksplodiralo, veliko število živali pa bi s seboj prineslo tudi negativne posledice; predvsem v času gonitve bi mački brezglavo lovili samice, hrano bi iskali tudi po smeteh, lahko bi se začele širiti bolezni, ki jih prenašajo. Nekatere izmed njih prizadenejo samo mačjo populacijo, povzročijo nepotrebno

Mačke ulovijo tudi tako, da jim v prenosno kletko, živolovko, nastavijo hrano, in ko mačka vstopi vanjo, se vratca za njo zaprejo. V teh kletkah jih odpeljejo na oskrbo v zavetišče.

trpljenje živali in prezgodnje pogine, druge pa so nevarne tudi ljudem.

V Ljubljani je dolgoletno delo strokovnjakov Zavetišča za zapuščene živali Ljubljana dobro vidno, saj v mestu praktično ni več območij, kjer bi se zadrževale večje skupine mačk. Oskrbniki iz zavetišča lepo sodelujejo s hranitelji živali, ti se lahko nanje obrnejo tudi v primeru kakršnih koli težav. Vodja oskrbnikov v zavetišču Olja Ivanović ob tem poudarja, da tudi če se v okolici pojavi samo ena nova mačka, je treba to čim prej sporočiti zavetišču, saj bodo lahko le tako v najkrajšem času poskrbeli zanj in preprečili nadaljnje razmnoževanje.

Če v svoji okolici opazite novo prostoživečo mačko ali skupino, čim prej pokličite Zavetišče za zapuščene živali Ljubljana na številko 01/256 02 79. Najprimernejši čas za odlov mačk in njihovo oskrbo je sicer med novembrom in marcem, saj je takrat najmanjša verjetnost, da bi že bile breje.

Mačko v zavetišču veterinarsko oskrbijo, sterilizirajo oziroma kastrirajo. Poseg poteka v splošni anesteziji, mačka dobi tudi antibiotike ter zdravila proti bolečinam in parazitom.

Odlov mačk oskrbniki načrtujejo in izpeljejo skupaj s hranitelji, saj želijo, da poteka čim bolj prijazno. Mačko k sebi privabijo s hrano, nato pa jih pokrijejo s posebno kletko, imenovano zvon.

Veterinar med posegom preveri tudi splošno zdravstveno stanje mačke, pregleda zobovje in opravi teste na določene bolezni. Po posegu mačka še dan ali dva, odvisno od ocene veterinarja, ostane pri njih v oskrbi, nato pa jo vrnejo v njeno okolje.

Po končani veterinarski oskrbi je čas, da se mačka vrne v svoje okolje. Oskrbnica jo iz kletke izpusti na istem mestu, kjer jo je ujela. Ko se vratca kletke odprejo, se mačka hitro odloči za pot na svobodo. Enaka kot prej, a z enim malim lepotnim dodatkom – malce priščipnjenim vrhom desnega uhlja, dokazom, da je prestala sterilizacijo oziroma kastracijo.

Hranitelji lepo skrbijo za prostoživeče mačke. Te natančno vedo, kdaj bodo prišli k njim in kdaj je čas za hranjenje. Takrat veselo pritečejo in si privoščijo dobro kosilo. Oskrbniki iz Zavetišča Gmajnice sodelujejo s hranitelji, jim pomagajo in po potrebi zagotovijo tudi hrano za živali.

Petdeset odtenkov rumene

Stari Rimljani so svojemu predhodniku časopisa rekli Acta Diurna. V njem je bilo mogoče prebrati vse o pomembnih dogodkih v družbi, sočnih tračih, rojstvih in smrtih. Benečani so ga nekaj stoletij kasneje klicali Avvisi ali Gazzetta, a so se bolj osredotočali na politiko in novice z bojišč. Noblesi so novičnike dostavljali, nepismenim pa so jih na beneških trgih brali naglas. Po Gutenbergovem izumu tiska s premičnimi črkami pa se je svet za vedno spremenil. Knjige in časopisi so se začeli množično tiskati. Znanje se je končno lahko prosto širilo med sleherniki.

Stavbo časopisa Ljudska pravica na Kopitarjevi ulici 2 je narisal Edvard Ravnikar skupaj z arhitektom Savinom Severjem in statikom dr. Ervinom Prelogom. Pisalo se je leto 1958. Ravnikar je bil velik zagovornik uporabe sodobnih tehničnih rešitev v arhitekturi. Denarja je bilo malo in naloga ni bila lahka. Moderno zgradbo so morali umestiti med secesijsko tiskarno ob Ljubljanci, ki je danes Pravna fakulteta, in Plečnikov Peglezen na začetku Poljanske ceste. Objekt z visokim parterjem iz vidnega, rebrasto obdelanega betona in stekla je bil končan leta 1961. Nadstropja so se ponasala s prvo lahko obešeno fasado pri nas.

Zaradi rumenih fasadnih plošč iz pleksija se je stavbe prišlo ime Kanarček. Ko sem bila majhna, je v njej že domovalo časopisno podjetje Dnevnik. Moja mama je delala »na Dnevniku«, ne v Kanarčku. Živo se spominjam vrvečih hodnikov in živahnih, zakajenih pisarn.

Kadar me je vzela s seboj v službo, mi je na tržnici kupila imeniten hot dog. Ob grizljanju te slastne novotarije sem pred vhodom opazovala ljudi, ki so zrl v izložbo in zatopljeno brali razobešene časopisne strani. Spraševala sem se, kdo je tisti, ki mora prvi vstati, da sveže natisnjene novice, ki so komaj prispele s tiskarskega stroja, nalepi na steklo izložbe in jih vsako jutro ponudi v branje.

Na Kopitarjevi še danes nekdo zgodaj vstaja in izobeša dnevni časopis. Če mesto razumemo kot živ organizem, se zavedamo, da niti Ljubljana niti Rim nista bila zgrajena v enem dnevu. Arhitektura ponuja prostorske odgovore v okviru časa, v katerem nastaja. Ravnikarjev Kanarček je tako značilen predstavnik funkcionalizma poznih petdesetih let. Po 64 letih je potreben prenove ali vsaj osvežitve – čim prej.

Naravno je živeti v tako lepem mestu

Med tistimi, ki so svetovne metropole zamenjali za naše mesto, je tudi Julian Rhind-Tutt, britanski igravec, ki smo ga videli v mnogih angleških serijah in filmih, kot so Notting Hill, Napoleon, Lara Croft: Tomb Raider in Norost kralja Jurija. Z njim smo se pogovarjali po tem, ko se je v Ljubljano vrnil iz Londona, kjer je snemal svoj novi projekt.

Zakaj sta se z ženo odločila, da bosta imela družino tukaj, in ne v Londonu, kjer delate kariero?

To ni bila težka odločitev. Samo skozi okno se morate ozreti na svetel pomladni dan v Ljubljani ali pa se postaviti na vrh gradu in si ogledati to živahno mesto. Srečo imamo, da lahko veliko časa preživimo v Londonu oziroma kjerkoli delam, veliko pa smo tudi tukaj. Moja žena Nataša uživa v svojem delu v joga studiu Nataraja in ima tukaj veliko prijateljev. Zdi se zelo naravno živeti v tako lepem mestu.

Kako ste se prilagodili življenju v Ljubljani?

Ljubljana je v mnogih pogledih pomembno evropsko mesto, tako da se mi ni bilo treba veliko prilagajati. So pa poletja lahko neusmiljeno vroča, zime pa še posebno mrzle. Torej se mora Anglež, vaje srednje sivega londonskega dežja, aklimatizirati.

Kaj vam je všeč v Ljubljani?

Po letih potovanj in preživljanja časa v različnih mestih po svetu imam vtis, da je Ljubljana v razcvetu. Če ste tukaj rojeni in vzgojeni, se s tem morda ne strinjate ter vidite le skokovite cene nepremičnin in mesto, prenatrpano s turisti. Toda od zunaj je to mesto čudovito. Predvsem je varno. Večinoma je dobro vođeno in organizirano.

Prijazno. Slovenci oziroma Ljubljanci niste ekstrovertirani – ne boste tako kot Irci že prvi večer peli, igrali in zlagali pivo na mizo. Ko pa vas človek spozna, ste pozorni, gostoljubni, zanesljivi in zvesti prijatelji. Ljubljana ima dvojno življenje. Videti je kot majhno zgodovinsko mesto, ugnedeno v varno naročje velikih Julijskih Alp, vendar nosi tudi bahatost, strast in vse, kar mora imeti prestolnica: festivale, karnevale, Stožice, Cankarjev dom, cvetočo kulinariko in turizem.

LJUBLJANA JE V RAZCVETU.

Imate v mestu svoje najljubše koticke?

Najraje hodim ob Ljubljanci proti Špici in na drugi strani reke proti Kajak kanu klubu Ljubljana. Počasi tavam po Hribarjevem nabrežju, čez elegantno rečno strugo gledam visoke hiše nad bari in kavarnami, stisnjene z ramo ob rami k Cankarjevemu nabrežju. Potem reka spet preide v mir, gneča in hrup se stopita v tišini zelenja Trnovskega pristani. Čudovit kraj za branje, razmišljanje in pogovor s prijatelji. Ponudba kavarn je neskončna in se nenehno spreminja. Vonjam aromo. Mika me. Potem se spomnim: moja žena kuha najboljšo slovensko kavo na svetu! In hitim domov, da sem z njo. Zelo mi je všeč

tudi Center Rog. Tam je toliko zanimivih dejavnosti za raziskovanje. To je res odlična stavba, ki prispeva h kulturni strukturi mesta.

Ste navezali kakšne stike s slovenskimi umetniki, igralci?

V Ljubljani brbota bogato kulturno in umetniško življenje. Čeprav sem tukaj potrošnik in ne ustvarjalec, imam na srečo med znanci več velikih kreativnih Slovencev. S slovensko pisateljico in novinarko Loro Power sva stara prijatelja. Ni le odlična pisateljica, ampak tudi kuharica. Ponosen sem tudi, da poznam njenega partnerja, odličnega fotografa Miho Frasa. Obožujem zelo nadarjeno sodobno plesalko Anamario Bagarič. Ko že omenjam ples, moram povedati, da sem oboževalec En-Knapa, vodilne sodobne plesne skupine iz Ljubljane. Nadarjena italijanska plesalka Carolina Valentini je moja dobra prijateljica in sosedka. Ne pozabimo na Primoža Korošca, še enega odličnega fotografa. Njegova razstava je marca v Galeriji Atelje, na njej bo tudi moja slika.

Boste kdaj sodelovali pri kakšnem projektu v Sloveniji? Bi sploh želeli?

Ne. Tukaj je preveč zabavno. V službo grem drugam in tam vse opravi, potem pa pridem spet v to ljubljeno mesto, k ženski, ki jo ljubim. To je prava sreča.

Preprečite požar

Detektorji dima in ogljikovega monoksida

Naprave, ki zaznavajo dim ali prisotnost nevarnih snovi, vas bodo pravočasno opozorile, da se v skupnih prostorih ali stanovanju dogaja nekaj nevarnega, kar zahteva pozornost ali evakuacijo. Seveda pa je treba redno preverjati, ali pravilno delujejo, in v njih menjati baterije.

Zračenje

Z rednim zračenjem prostorov poskrbite za zmanjšanje koncentracije ogljikovega monoksida in drugih nevarnih plinov, poleg tega pa preprečujete kopičenje vlage in nastajanje plesni.

Cigarete, ogorki in sveče

Vse naštetе reči so še vedno najpogostejši vzroki požarov v stanovanjih. Nikoli jih ne bi smeli puščati brez nadzora, saj lahko zaradi njih hitro izbruhne velik požar.

Gospodinski aparati

Nikar ne zaupajte pečici, štedilniku ali zračnemu cvrtniku, da bodo med vašo odsotnostjo sami skuhali kosilo. Pred odhodom iz stanovanja raje preverite, ali ste ugasnili vse kuhinjske in druge aparate.

Zaupajte soseda

Medsebojno zaupanje pomeni večjo varnost. V bloku poiščite soseda ali soseda, ki mu lahko med daljšo odsotnostjo prepustite ključe, da bo preverjal stanje v stanovanju in ukrepal, če pride do požara ali poplave.

Sušenje perila

Oblačila, ki jih sušite na prenosnih radiatorjih, kaloriferjih in drugih grelcih, se lahko vnamejo ali povzročijo pregrevanje naprave, oboje pa lahko vodi do požara.

Evakuacijske poti

Požarne stopnice in evakuacijske poti v skupnih prostorih morajo biti vedno jasno označene in proste vseh ovir, kot so cvetlični lončki ali staro pohištvo. Ovine upočasnijo ali celo onemogočijo evakuacijo, s tem pa ogrozijo varnost stanovalcev, še posebno tistih v višjih nadstropjih.

Vaja

Z evakuacijsko ali požarno vajo se pripravite na dejansko nevarnost. Organizirajte jo vsaj enkrat na leto. Udeležijo naj se je vsi stanovalci, saj bodo na njej spoznali evakuacijske poti in potek reševanja.

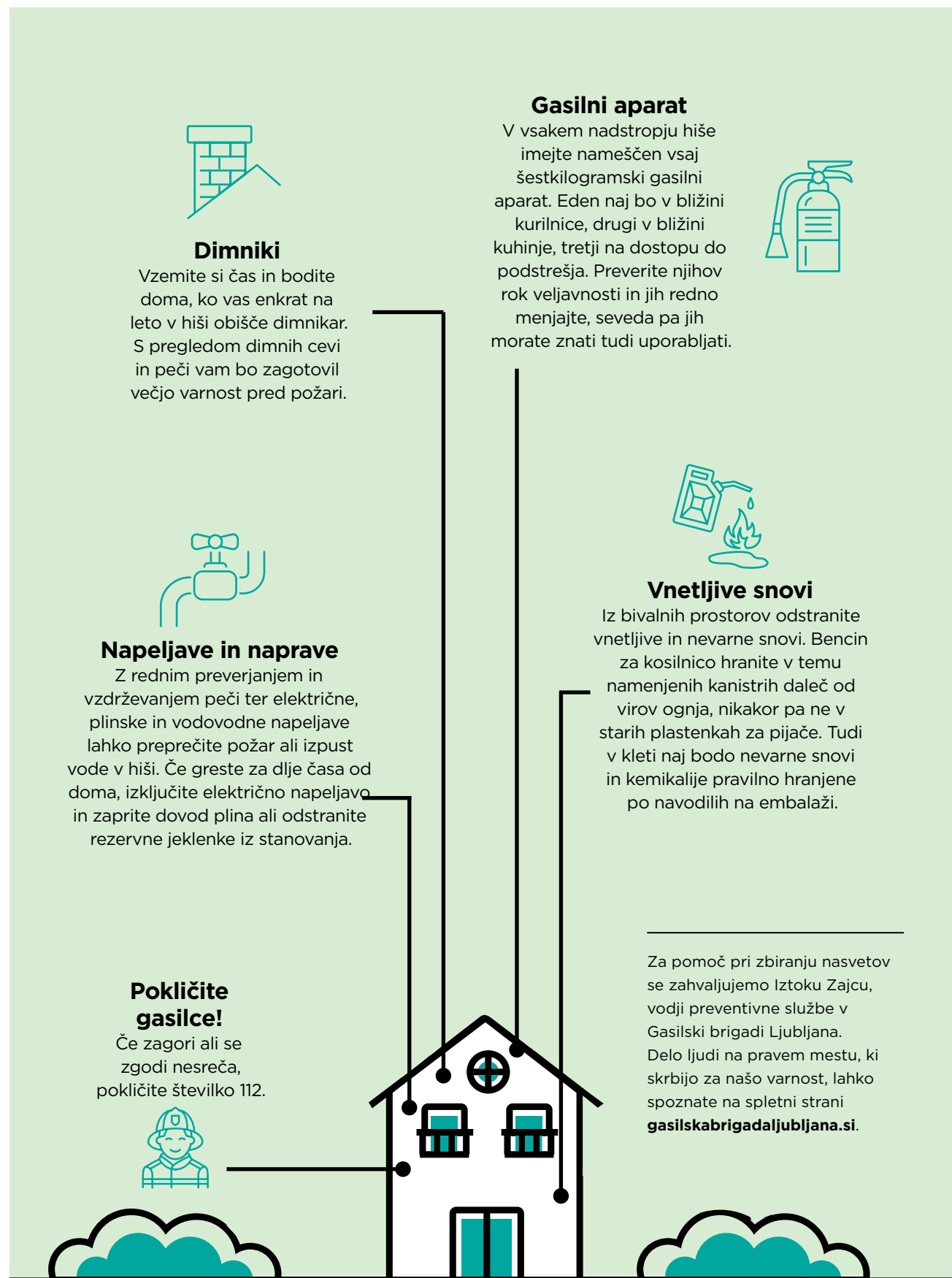
Dostop za gasilska vozila

Najpogostejša ovira, ki gasilcem stoji na poti do blokov, so napačno parkirana vozila. Čakanje na njihove lastnike ali celo ročno premikanje jim kradeta dragocen čas pri gašenju. V boju z ognjem šteje vsaka sekunda.

NI ŠE KONEC.
OBRNITE STRAN!

Črnuški bajer pred prenovo in po njej

Črnuški bajer je umetno vodno telo. Nastal je na prostoru nekdanje opekarne z lastnim glinokopom, ki je delovala od druge polovice 19. stoletja do leta 1987. Po zaprtju opekarne je to območje kar nekaj desetletij kazalo žalostno podobo in bilo eno večjih degradiranih območij v Črnučah. Pred dobrimi 10 leti sta v bližini bajerja zrasli stanovanjska soseska in dom za starejše. Investitorji so sicer uredili površine bajerja in odvodnjavanje v potok Črnuče, a je bil bajer kljub temu slabo vzdrževan. Nato pa je leta 2018 zemljišče prešlo v last MOL in na občini so se odločili za temeljito preureditev.

Pomladni dnevi so tu, dnevi se daljšajo, narava se prebuja, z njo pa tudi vsi tisti, ki radi preživljamo prosti čas na številnih zelenih površinah v našem mestu. Med njimi je zadnja leta vse bolj priljubljen Črnuški bajer. To območje je bilo dolgo časa degradirano, nato pa so se na MOL lotili prenove in bajer je po končani ureditvi zaživel čisto novo življenje. Hitro je postal priljubljena točka za sprostitve in rekreacijo okoliških prebivalcev, zelo radi pa ga imajo tudi stanovalci bližnjega doma za starejše, saj so pri prenovi posebno pozornost namenili prav prilagoditvam, namenjenim starejšim in gibalno oviranim osebam. V okviru del so med drugim utrdili brežino bajerja, obnovili ograjo okoli njega ter uredili dostop do vode. Zasadili so nova drevesa, postavili klopi, večgeneracijsko igralo in stojala za kolesa, okolico pa obogatili tudi z učno potjo o značilnostih mokrišč, okoliških živali in rastlin. Črnuški bajer je tako postal nova zelena oaza Ljubljane, namenjena sproščanju in preživljanju prostega časa vseh generacij, ponuja pa tudi prijetno zatočišče pred hitrim ritmom vsakdanjega življenja.

Poslušajte svojo rit

Marec je mednarodni mesec boja proti raku debelega črevesa in danke, nemu najpogostejših rakov v Sloveniji. Njegovemu preprečevanju in zgodnjemu zdravljenju je namenjen koristen in učinkovit zdravstveni presejalni program Svit za odkrivanje predrakavih in rakavih sprememb. »Lani je bilo vanj povabljenih skoraj 320.000 oseb, starih med 50 in 74 let,« nam je povedala Taja Kontler, regijska koordinatorica programa Svit na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje.

Uspešnost programa Svit je sorazmerna z odzivnostjo povabljenih. V Sloveniji je bila lani odzivnost 65-odstotna, v mestu Ljubljana 62,8-odstotna. Pri moških je za deset odstotkov manjša kot pri ženskah. Seveda si njegovi izvajalci želijo še večjega odziva in s tem več rešenih življenj. »Tisti, ki se redno udeležujejo programa Svit, zmanjšujejo možnost, da bi zboleli za omenjenim rakom, saj jim pravočasno odstranijo predrakave spremembe. Največ ljudi zboli po 50. letu. Če opazite kri v blatu, ne glede na svojo starost takoj pojdite k svojemu zdravniku, da razišče vzrok krvavitve. Najpogostejši vzrok so hemoroidi, ki niso nevarni, vendar je nujno izključiti kakšno resnejše obolenje,« pravi naša sogovornica. Za rakom debelega črevesa in danke zboli več moških kot žensk, razmerje je 60 proti 40 odstotkom. Z zdravim načinom življenja lahko bistveno zmanjšamo tveganje za nastanek tega raka, pa tudi drugih bolezni. »Na jedilniku naj bo zdrava prehrana z dovolj sadja, zelenjave in manj rdečega mesa, ne kadite, izogibajte se alkoholnim pijačam, veliko se

gibajte in vzdržujte primerno telesno težo,« svetuje Taja Kontler.

Če je vzorec blata, oddan v programu Svit, pozitiven, to še ni razlog za preplah, saj raka odkrijejo le pri nekaj več kot dveh odstotkih pozitivnih vzorcev blata, torej tistih s prikrito krvavitvijo. Najpogostejši vzrok krvavitve so namreč polipi. To so predrakave spremembe, ki jih odstranijo že med kolonoskopijo, s tem pa tudi ni več tveganja za nastanek raka.

Če prejmete pozitiven izvid, takoj pokličite klicni center programa Svit in se dogovorite za datum preiskave v enem od Svitovih pooblaščenih kolonoskopskih centrov, ki so razporejeni po vsej Sloveniji. Ti ustrezajo najstrožjim merilom kakovosti opravljanja tovrstnih posegov. Preiskava je malce neprijetna, a za večino ljudi neboleča. Morda občutijo zgolj blago bolečino. In še nasvet za vse tiste, ki se bojite tega posega. »Pred kolonoskopijo obiščite svojega zdravnika. Skupaj bosta naredila načrt, kako boste opravili preiskavo in se nanjo pripravili,« še dodaja Taja Kontler.

Izvajalci presejalnega programa Svit si prizadevajo pridobiti čim več ambasadorev tega programa. Torej oseb, ki so prebolele raka na debelem črevesu in danki ali pa je zbolel njihov bližnji in so svojo izkušnjo pripravljene posredovati drugim. Trenutno je v Sloveniji 30 aktivnih ambasadorev. Želijo si jih več. Če bi se jim radi pridružili, pišite na e-naslov svit@nijz.si. Več informacij o programu Svit najdete na spletni strani program-svit.si.

Mesto mrtvih in živih

Obiskala sem ljubljanske Žale. Nisem šla na pogreb. Zveni čudno? Ne. Pokopališča namreč niso namenjena le slovesu in poslednjemu tuzemskemu domovanju duš, temveč so tudi izjemno lepi kraji, kjer se narava dotakne umetnosti, tišina pa spominov.

Žale so še posebno čudovite. So kot muzej na prostem, poln zgodb preteklosti in minljivosti, a hkrati ostajajo živi del mesta – kraj, kjer se lahko sprehodimo, zamislimo, premislimo. Žale govorijo svoj tihi, a mogočni jezik.

Ko prestopim glavni vhod, me pozdravi veličastna arhitektura s podpisom našega največjega arhitekta. Pred mano se razpre monumentalni slavalok, simbolni prehod iz življenja v svet spomina, ki mu sledi niz kapel, zasnovanih kot temeljske stavbe. Plečnikova mojstrska igra s stebri, loki in natančno oblikovanimi detajli daje pokopališču poseben značaj. Njegova vizija presega zgolj arhitekturo; v vsakem elementu se zrcalijo estetika, duhovna globina, umetniški izraz in filozofski premislek o minevanju.

Stopim na tlakovano pot, obdano z nizkimi cipresami. Zadiši po borovcih in s številnih krošenj se sliši ptičje petje. Kako lep dan za sprehod, pomislim, ko se črno-siva vrana usede na bližnji neogotski spomenik.

Ko nadaljujem pot v osrčje Žal, postojim ob tematskih delih, tistih najstarejših, kjer so grobovi uglednih meščanov, in posebnih sekcijah, namenjenih različnim verskim skupnostim. Med mogočnimi nagrobniki in skrbno urejenimi alejami počivajo velikani slovenske kulture, umetnosti, znanosti in politike, pa tudi vojaki in talci druge svetovne vojne, žrtve holokavsta, žrtve tragične letalske nesreče nad Korziko, in kjer sem ostala najdlje in so se mi začele nabirati solze,

Park zvončkov, kjer so pokopani mrtvo-rojenčki. Opazujem skrivnostne simbole in napise, latinske verze, skrita znamenja, pa tudi lesene sveče ter porisane kamne, ki nosijo osebne zgodbe in razmišljanja o prehodnosti življenja. Nad vsem tem pa bedijo stoletna drevesa, mogočne smreke, lipe, breze in hrasti, ki me kot nemi čuvaji opominajo, da je življenje tukaj in zdaj.

Zato srce na široko odprem svoji skriti mrtvaški domišljiji – branju imen in priimkov na spomenikih, čudenju nad nenavadnimi imeni, ki jih danes več ni, iskanju zabrisanih letnic, sočustvovanju ob zapuščenih grobovih, navduševanju nad umetniškimi spomeniki in preziru ob plastični dekoraciji vseh mogočih barv in oblik – in kar je morda najbolj zanimivo, ugibanju o življenjskih usodah pokojnih ljudi. Kdo je bil Tihomir, poročen z Jožefino, kaj sta počela, kako sta živela, sta se imela rada, je bil on pijanec, ona pa ves čas sama ... in mali angel Janko, ki ima na ploščici le eno letnico in zraven plišastega medvedka? S čim se je preživljala rodbina Rožman, da je njen grob še danes obdan s pravkar prebarvano nizko stebričasto ograjo in lepo pristrizenim grmovjem, ki spominja na velik bonsaj? So bili zdravniki, odvetniki ali politiki? Zakaj imajo Zajčevi tako poseben marmorni spomenik, ki bi lahko bil val, plamen ali kip človeka brez obraza, in kaj se zgodilo, ko neka družina nima potomcev niti sorodnikov ... lahko tudi grob umre? Neskončno vprašanj, nekatere odgovore poznajo le še redki, nekaterih žal nihče.

POGREBNA STATISTIKA

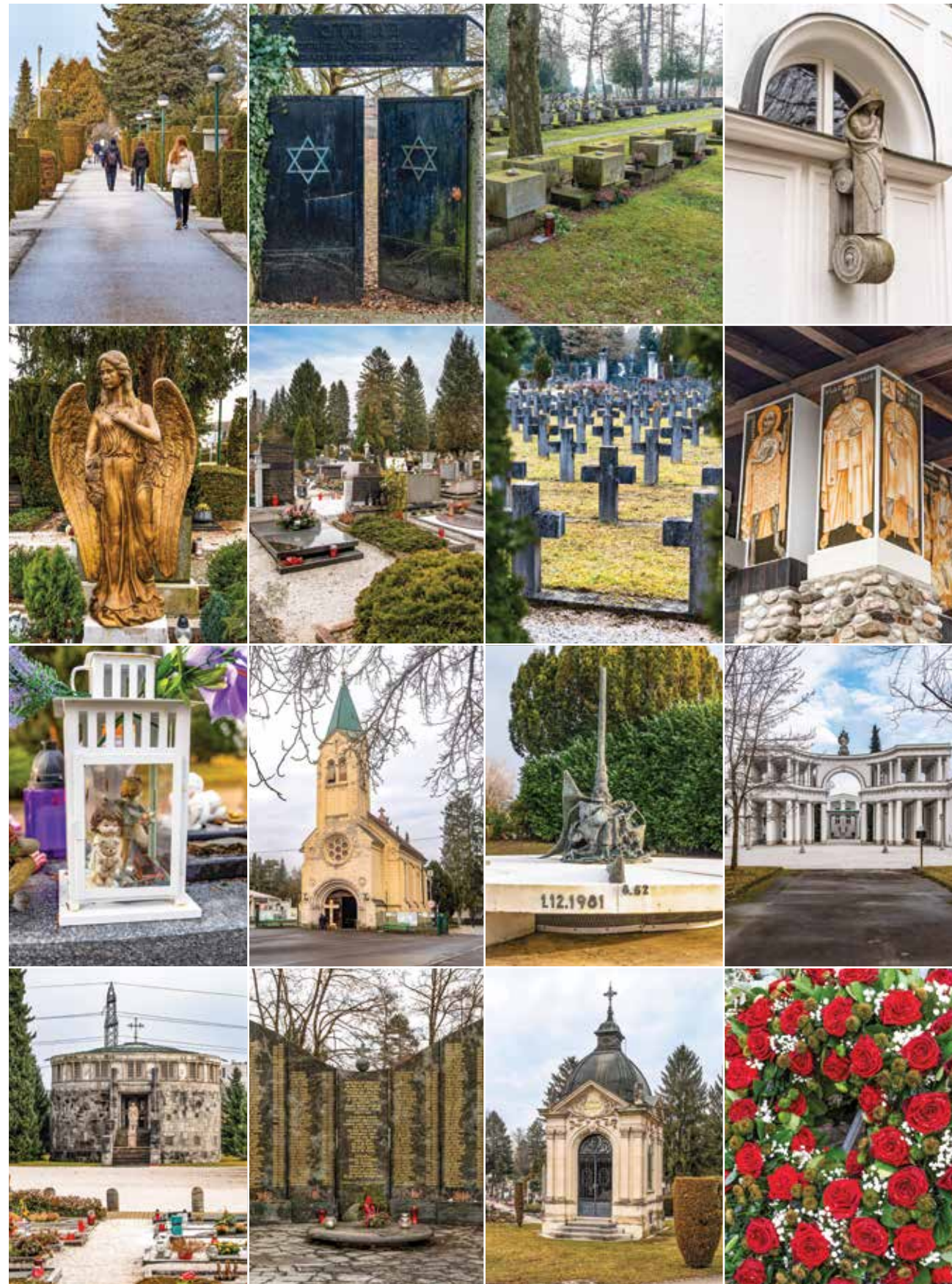
Prvi pogreb je bil na Žalah opravljen leta 1906. Danes je tam skupno več kot 46.300 grobov, ki jih obišče več kot milijon ljudi na leto. V enem letu se opravi malo manj kot 3000 pogrebov, od tega jih je približno 80 odstotkov z žaro.

ENO NAJLEPŠIH POKOPALIŠČ V EVROPI

Plečnikove Žale so kulturni spomenik državnega pomena ter so vpisane na Unescov seznam svetovne kulturne in naravne dediščine. Poslovilni kompleks Plečnikovih Žal nosi tudi znak Evropska dediščina iz medvladne iniciative.

VIRTUALNO DO GROBA IN DRUGE VSEBINE

Na spletni strani zale.si/ sl/grobovi je iskalnik grobov s prikazom poti do iskanega groba, na spletnem mestu zale.si pa je na voljo tudi brezplačna mobilna aplikacija Artour, v kateri vas mobilni vodič vodi skozi različna zgodovinska obdobja: Plečnikove Žale – Vrt vseh svetih ter Park miru s sklopi Pisatelji in pesniki, Igralci ter Vojna grobišča.

MESEČ ČAŠČENJA BOŽANSTEV ROCKA

Davnega leta 1981 sta gimnazijca Marko Prihoda in Andrej Čiuha začela sanjariti o lastnem rockerskem klubu. Njune sanje so se uresničile leta 1994, ko je Andrej v časopisu našel oglas za prazne prostore nekdanje tovarne baterij Zmaj na Grablovičevi ulici 1. Očitno je v njih ostalo veliko pozitivnega naboja in dobre energije, saj je tam zaživel Orto Bar, edino pravo svetišče rock glasbe v mestu.

Njegov zaščitni znak je interior, ki ga je oblikoval Primož Jeza, takrat še študent, danes pa profesor na Fakulteti za arhitekturo. Zanj je prejel celo študentsko Plečnikovo nagrado. Veliki kromirani ventilatorji so postali zaščitni znak Orto Bara, rdeči žamet pa daje pridih erotike in strasti, poleg tega obljublja, da bo vse, kar se zgodi v njegovih nedrih, tam tudi ostalo. Ker je bil ambient zaradi svojega dizajna res nekaj posebnega,

so ga hodili gledat od vsepovsod.

Prvi so na odru zgoranje dvorane nastopili takrat sila priljubljeni Leteči potepuhi – le kdo ne pozna njihove uspešnice Bicikl – nato so se koncerti začeli vrstiti drug za drugim, letno jih organizirajo med 150 in 200. Klub je hitro postal osrednje zbirališče ljubiteljev alternativne glasbe in nemalokrat je bilo treba za vstop v takrat še popolnoma zakajene prostore čakati v vrsti. Tisto obdobje od sredine devetdesetih do prvih let tretjega tisočletja je spominjalo na sloves in zgodbe nekaterih najbolj kulturnih tujih klubov, saj so vroče noči tam prebedeli številni domači glasbeni, gledališki in televizijski zvezdniki, pa tudi kakšen športnik ali politik je tja zašel na pivo brez očitkov.

V treh desetletjih delovanja se je na odru Orto Bara zvrstilo več kot pet tisoč koncertov domačih in tujih izvajalcev – med njimi so bili Siddharta, Big Foot Mama, Dan D, Laibach in Buldožer, Clawfinger, Dirty Three, Agnostic Front in Elder. Nedavno so v svoj program uvedli celo gledališke predstave, s čimer se morda začelja novo življenjsko obdobje tega kluba.

Vsako leto aprila Orto priredi edini celomesečni klubski glasbeni festival v Sloveniji. Orto Fest slovi po imenitnem

žurerskem vzdušju in res pisanem programu. Skozi leta je postal nepogrešljiv del slovenske glasbene krajine, na svojem odru pa daje priložnost tudi številnim mladim glasbenikom. Letos bo festival praznoval slavnostno vmesno postajo, saj ga prireja že petindvajsetič. Med 27. marcem in 27. aprilom bo na njem nastopilo 28 skupin iz devetih držav.

Orto Fest bodo z dvema koncertoma odprli domači rockerji Big Foot Mama. Prvi je bil hitro razprodan, za drugega, ki bo 28. marca, morda še ujamete kakšno vstopnico. Na razgretem prizorišču bodo dan kasneje nastopili hrvaški Brkovi, na dan norcev boš te plesali z Romachild, nato pa iz Maribora pridejo poskočni Alo!Stari in Đoko. Ljubitelje bluesa bodo razvajali Masharik ter Hamo & Tribute 2 Love, 5. aprila bodo tam žgali srbski S. A. R. S., za njimi pa bo festival popestril legendarni črnogorski glasbenik Rambo Amadeus. Ljubitelji simfoničnega metala bodo prišli na svoj račun ob nastopu švedskih Eleine, kdor prisega na humor, pa ne sme manjkati na večeru s Slonom in Sadežem, ki v Orto Baru že tradicionalno poskrbita za vrhunsko vzdušje. V naslednjih dneh bodo na oder stopili še Koala Voice, Velenjčani Šank Rock, AKA Neomi, Jet Black Diamonds, Crvena Jabuka iz

BiH in legende slovenskega trdega rocka Pomaranča. Morda bo koga zanimal celo Omar Naber ali skupina Happy O! McWeasel. Festival bodo 27. aprila zaključili kanadski black metalci Spectral Wound in ameriški Lamp Of Murmur. Vrata kluba se bodo vsak večer odprla ob 19. uri, koncerti pa se bodo začeli ob 20. uri. Po koncertih bodo vaše telo še naprej sukali tematski didžeji.

Orto Bar je tudi po treh desetletjih več kot le koncertni prostor – je simbol neodvisnosti, ustvarjalnosti in neomajne ljubezni do glasbe. Čeprav so se časi spremenili, ostaja zvest svoji prvotni viziji – biti dom neodvisne glasbene scene. Če je Orto Bar srce ljubljanskega rocka, potem je Orto Fest brez dvoma njegov najbolj utripajoč festival!

Na spletni strani **orto-bar.com** si ogledajte program 25. Orto Festa. Tam lahko tudi kupite vstopnice za koncerte.

ORTO BAR

LPP 2, 12D, 27 - postajališče Viadukt

BICIKELJ - Vilharjeva cesta 44

Vznemirljiv oder v mestu

Temen prostor, kjer je vse mogoče. Črna škatla, v kateri umetniki dovolijo domišljiji leteti, vihrati, se plaziti. Najraje pa plesati. Ko se prižgejo luči pod stropom, gledalcu uprizorijo zgodbe, običajno tako osupljive, da se jim občinstvo zapiše za dolga leta.

V prostorih nekdanje krajevne skupnosti na Prulah se pleše že desetletja. Dvorana Plesnega Teatra Ljubljana je za ustvarjalce sodobnega plesa idealno okolje za delo od leta 1996, čeprav sam PTL v prestolnici deluje že od leta 1984. Plesalci in njihova podporna ekipa iz nevladne organizacije so prekrmarili zahtevna obdobja, razvijali sodobno plesno umetnost ter ob tem ves čas delovali v skromnih razmerah, prostorsko in finančno.

Z oranjem ledine in nenehnim bojem za svoje mesto v kulturi so postavili temelj za profesionalizacijo svoje ljubezni – sodobnega plesa. Njihova bogata preteklost je rodila ne le trdne osebne vezi, ampak tudi več kot 300 predstav. Med njimi so bile takšne, ki jih slovenska publika pred tem še ni imela priložnosti videti. Sodobni ples je namreč nekaj najbolj neomejujočega in svobodnega, ko gre za odsko ustvarjanje, zato je obisk PTL v Prijateljevi ulici 2a vedno nepredvidljivo doživetje. Za gledalca in plesalca. Tudi direktorica in producentka Živa Breclj poučarja prav raznolikost programa, ki vključuje odrske prvence in plesne predstave uveljavljenih koreografov, celo dobitnikov najvišjih državnih nagrad. Poleg posameznih predstav njihov oder gosti mednarodni festival plesnih perspektiv UKREP, ki se že od leta 2017 ponaša z evropskim znakom izvirnih festivalov EFFE.

»V začetku devetdesetih, potem ko smo ostali brez vadbenih prostorov na Kersnikovi in kasneje tudi v Rožni dolini, se je PTL lotil iskanja novega doma. Našli smo ga streljaj od centra mesta v krajevni skupnosti Prule,« razlaga Brecljeva,

ki je vodenje PTL prevzela leta 1992, med drugim na željo ustanoviteljice, znamenite koreografinje in režiserke Ksenije Hribar, ki je bila v osemdesetih začetnica sodobne plesne umetnosti pri nas. Sprva so se s krajanji dogovarjali za souporabo, a je iniciativa plesnih zanesenjakov prevzela obnovo in korak za korakom, tudi s sofinanciranjem ministrstva za kulturo in MOL, ustvarila dom sodobnega plesa. Plesni Teater Ljubljana je tako leta 1996 odprl svoja vrata kot prvo gledališče za sodobno plesno umetnost v prestolnici.

Na vznemirljivem plesnem podu PTL so plesali tako sodobni gibalci kot tudi plesalci klasičnih zvrsti, ki jih je fasciniral sodobni ples: Tanja Zgonc, Sinja Ožbolt, Matjaž Farič, Iztok Kovač, Branko Završan, Igor Sviderski, Mateja Rebolj, Mateja Bučar, Rosana Hribar, Gregor Luštek ... Številni so sodobni ples iz Ljubljane ponesli na velike svetovne odre. Nekateri v PTL zaplešejo še danes, a svoj prostor tam najdejo tudi nove generacije pesalcev in tuji koreografi.

»Običajno se je zanimanje za PTL širilo od ust do ust. Pridi pogledat, to moraš videti, so različni plesalci vabili drug drugega. Prišli so in želeli preizkusiti to neomejeno umetnost. Ksenija jih je spodbujala in navdihovala obenem,« se spominja Živa Breclj, ki je nekoč plesala v prvi, a prepovedani predstavi Hribarjeve po tem, ko se je ta vrnila iz Londona. »Ksenija je vedno hodila po robu in bila kritična, za veliko njenih zamisli je bilo takrat še pre zgodaj.«

Danes so vrata PTL na široko odprta raznoliki publiki. »Nenehno je treba delati, če hočeš pritegniti različne generacije, v glavnem z raznovrstnostjo programa. Zato imamo tudi otroške predstave ali pa take za seniorje s seniorji. Organiziramo tudi redno plesno vadbo. To v našo dvorano dodatno pritegne lokalno skupnost.« Da bi Prulčane in Ljubljano opozorili nase, svoje predstave odplešejo tudi zunaj gledališča. Tako so za zunanji oder že uporabili nabrežje Ljubljance, bližnji park Špica, otroško igrišče ali pa kar dvorišče pred PTL.

NA VZNEMIRLJIVEM PLESNEM PODU PTL SO PLESALI TAKO SODOBNI GIBALCI KOT TUDI PLESALCI KLASIČNIH ZVRSTI, KI JIH JE FASCINIRAL SODOBNI PLES.

OPERA IN GLEDALIŠČE NA ISTEM ODRU

Na odru SNG Opera in balet Ljubljana na Župančičevi ulici 1 bo 20. marca zgodovinska premiera Opere za tri groše, znamenitega dela Bertolta Brechta in Kurta Weilla. To bo namreč prva koprodukcija SNG Drama Ljubljana ter SNG Opera in balet Ljubljana, saj gre za edinstveno zmes dramskega in glasbenega gledališča, ki je postala uspešnica že ob svoji prvi uprizoritvi leta 1928. S predelavo Beraške opere Johna Gaya je Brecht želel občinstvo čustveno in intelektualno odtujiti ter ga spodbuditi, da se vključi v družbene in politične teme, kot so revščina, korupcija in hinavščina višjega razreda. Tokratna uprizoritev je nastala v sodelovanju vrhunskih in mednarodno uveljavljenih ustvarjalcev, režiserke Mateje Koležnik in dirigenta Marka Letonje, ki sta predstavo zasnovala z igralskim ansamblom ljubljanske Drame ter opernim zborom in orkestrom ljubljanske Opere in baleta. Vstopnice za ogled ponovitev predstave lahko kupite na spletnih mestih **drama.si** ali **opera.si**.

Nova knjiga o Plečnikovih ureditvah našega mesta

Krajska arhitektka in konservatorica Darja Pergovnik je v svoji novi knjigi Plečnikova zelena Ljubljana pripravila pregled 54 znanih, manj znanih in celo novoodkritih Plečnikovih ureditev odprtega prostora v Ljubljani. Za vsakega od njih je analizirala stanje pred ureditvijo, njegove načrte, njihove primerjave z izvedbo in današnje stanje. Obravnava tudi objave v tedanjem tisku, ki Plečnikove načrte ocenjujejo kritično ali pa jih zagovarjajo. Knjigo, ki je izšla v založništvu Muzeja in galerij mesta Ljubljane, lahko kupite v Mestnem muzeju Ljubljana na Gosposki ulici 15, v Plečnikovi hiši na Karunovi ulici 4 ali na spletni strani **shop.mgml.si**.

Dolgcajt zihir ne bo

Legendarnim Pankrtom je leta 2009 pripadla čast, da so s svojim nastopom krstili oder Kina Šiška na Trgu prekomorskih brigad 3, 20. marca pa se bodo nanj vrnili s koncertom ob 45. obletnici izida svojega albuma Dolgcajt. Obljubljajo žur, ki ga ne smete zamuditi, dvorana pa se bo tresla ob hitih, kot so Totalna revolucija, Metka, Jest sem na liniji, Lepi in prazni ter Lublana je bulana. Posebna pozornost pa bo namenjena komadu Kdo so ti ljudje!? Kaj to pomeni, preverite sami. Vstopnico za koncert si najlažje zagotovite na spletnem mestu **kinosiska.si**.

Juhu, v mestu se bo med 15. in 29. marcem dogajal 17. ljubljanski festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri, ki otrokom in mladim ponuja cel kup zanimivih vsebin. V mestnih knjižnicah bodo ob popoldnevih lahko poslušali pravljice. V gledališčih so zanje pripravili predstave, kot so Mali nauki o čudenju, Velik lonec, majhna miš, Repa velikanka, Tok tok tok in Krickrac, to sem jaz! V Kinodvoru na Kolodvorski ulici 13 in Slovenski kinoteki na Miklošičevi cesti 28 bodo zanje vrteli filme Muca Copatarica in druge zgodbe, Igrišča ne damo!, Dolina miru in Bojevita kraljica noči. Muziko bodo lahko poslušali v Kinu Šiška na Trgu prekomorskih brigad 3 in SiTi Teatru BTC na Ameriški ulici 3. Kaj pa delavnice? Tudi teh bo dovolj za vse ustvarjalne in radovedne glave. V Narodni galeriji na Prešernovi cesti 24 bodo lahko odkrivala Galerijske skrivnosti, na Kvizotopiji preverile svoje znanje, ustvarjale v slikarskem ateljeju Adrijana Praznika, se v Cukrarni na Poljanskem nasipu 40 igrale z vodo in filozofirale na Vodnikovi domačiji, ki stoji na Vodnikovi cesti 65. Vse naštetje je le del veliko obširnejšega programa. Mladim bobrčkom pa so organizatorji festivala pripravili tudi razgibano pustolovščino Bobrova dogodivščina po mestu, z nalogami, ki jih čakajo v bližini stavb, kjer se bo odvijal program. Vse podrobnosti o programu boste zvedeli na spletni strani **bobri.si**, tam so tudi informacije o vstopnicah. Veselo bobrovanje naj se začne!

Domača filmska pomlad

Na filmskih platnih si marca oglejte dva izjemna celovečerca, ki sta navdušila domače in tuje festivalske žirije. Prvi je Kaj ti je, deklica, prvenec scenaristke in režiserke Urške Djukić, ki je leta 2023 dobila Župančičevo nagrado, najvišje priznanje MOL za izjemne stvaritve na področju umetnosti in kulture. Filmsko zgodbo o sramežljivi in občutljivi šestnajstletni Luciji, ki odkriva svojo prebujajočo se spolnost, ob tem pa se začne spraševati tudi o svojih prepričanjih in vrednotah, je mednarodno združenje filmskih kritikov FIPRESCI razglasilo za najboljši film v uradnem tekmovalnem programu Perspektive letošnjega Berlinale. V Kosovelovi dvorani Cankarjevega doma na Prešernovi cesti 10 bo na sporedu 22., 23., 26. in 30. marca, vstopnice pa lahko kupite na spletni strani **cd-cc.si**. Tam in v Kinodvoru na Kolodvorski ulici 13 si boste od 27. marca lahko ogledali tudi čustven in navdihujoč dokumentarni film Praslovan režiserja Slobodana Maksimovića, ki spremlja življenje in kariero enega najpomembnejših kantavtorjev nekdanje Jugoslavije, nekdanjega Mariborčana, že vrsto let pa Ljubljanačana Zorana Predina. Predvajali ga bodo tudi v Cineplexxu Ljubljana Rudnik na Jurčkovi cesti 223. Njihov spored najdete na spletni strani **cineplexx.si**.

Metalski žur na Viču

Klub Cirkus na Trgu mladinskih delovnih brigad 7 bo v četrtek, 20. marca, prizorišče 17. koncerta MetalWitch. Organizira ga Četrtna skupnost Vič, na njem pa bodo nastopili domači speed heavy metalci Challenger, podmladek Godzilla ter gostje iz tujine – Razvaline iz Trbovelj in Metalsteel iz Medvod. Vstopnine ni, dobrodošli vsi ljubitelji težkih kovin.

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Spomladanska izmenjevalnica oblačil

Prihaja pomlad, ko bomo lahko pospravili zimske puloverje in puhovke. To je tudi odličen čas za premislek o tem, katera oblačila še potrebujemo in od katerih bi se lahko ločili. Ta zadnja lahko prinesete v izmenjevalnico, ki jo pripravljajo Mladi zmaji Bežigrad skupaj s Skupnostno kavarno Skupka. Prevetrite svojo omaro in bodite prijazni do narave.

15. marca od 14.15 do 18. ure

Mladi zmaji Bežigrad, Vojkova 73

ČRNUČE IN GOLOVEC

Temeljni postopki oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja

Na brezplačni delavnici vas bomo naučili ključnih veščin za reševanje življenj v nujnih situacijah in varne uporabe defibrilatorja. Člani Društva študentov medicine bodo opravljali tudi meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola.

Črnuče: 3. aprila ob 18. uri

Zajčeva pot 34, nekdanja

podružnična šola Šentjakob

Golovec: 20. marca ob 18. uri

Center Golovec, Pesarska cesta 14

DRAVLJE

Delavnica Adijo, stres

Vabljeni na delavnico Adijo, stres, ki jo vodi mag. Andrej Renčelj, učitelj joge. Delavnica je primerna za vsakogar, ne glede na predznanje.

30. marca od 18.30 do 19.45

Dom krajanov Dravlje, Dravelska 44

JARŠE

Možganski fitness - učinkovite vaje za boljši spomin

Spomin: kaj je dobro vedeti; vaje za pozornost; vaje za shranjevanje in priklic informacij; kratkoročni in dolgoročni spomin. Vse to

boste izvedeli na delavnici, ki jo vodi Jasmina Lambergar, certificirana trenerka spomina, ki se ukvarja z izobraževanjem vseh, ki želijo izboljšati spomin, osvojiti tehnike pomnjenja in si zapomniti več, bolje, trajneje.

27. marca ob 17. uri

PGD Šmartno, Kopna pot 6

MOSTE

Osrednja čistilna akcija ČS Moste

Vabljeni na čistilno akcijo, na kateri bomo s skupni močmi poskrbeli, da bodo naši sprehodi po ulicah in zelenicah četrti bolj prijetni. Tudi tokrat bomo polne vreče smeti menjali za zlate cekinčke (sadike rožic). Udeleženci bodo na zbirnih mestih prejeli rokavice in vrečke za smeti. Prijave, ki so priporočljive predvsem za večje družbe, zbiramo do 1. aprila na e-naslovu mol.moste@ljubljana.si.

3. aprila od 10. do 12. ure

(Moste, Kodeljevo, Selo) in

od 16. do 18. ure (Fužine)

Tržnica Moste (dopoldanska akcija)

Dom starejših občanov Fužine

in Balinarsko športno društvo

Fužine (popoldanska akcija)

ŠENTVID

Čistilna akcija ČS Šentvid

ČS Šentvid tudi letos vabi na čistilno akcijo na območju četrtne skupnosti.

22. marca ob 11. uri

Parkirišče nad Rugby

igriščem Oval v Guncljah

ŠIŠKA

Delavnica Urjenje spomina

Društvo Senior vabi na trening pomnjenja, krepitev koncentracije in vaje za urjenje spomina. Prijave zbirajo na številki 064/199 095 in e-naslovu senior.drustvo365@gmail.com.

Vsako sredo ob 9. uri

Prostori Službe za

lokalno samoupravo, Trg

komandanta Staneta 8

ŠMARNI GORA

Koncert Pomladno prebujenje

Mešani pevski zbor KUD Tacen vabi na koncert Pomladno prebujenje. To bo še en čudovit večer v ciklu koncertov Od praznika do jubileja, s katerimi pevski zbor korak za korakom zaznamuje 50 let delovanja. V goste so povabili mešani pevski zbor iz Kamnika. Obeta se večer, poln melodij, radosti in sproščenega druženja. Vsaka pesem bo odmevala kot poklon pomladi in vsem lepim trenutkom, ki jih prinaša ta čas.

23. marca ob 18. uri

Pločanska ulica 8, dvorana

TRNOVO

Čistilna akcija

Turistično društvo in medgeneracijsko mreženje Ljubljana Trnovo, ŠRD Bober, Društvo ILCO Ljubljana in Kajak kanu Ljubljana - levi breg v sodelovanju s Četrtno skupnostjo Trnovo in lokalnimi društvi vabijo vse krajanke, da se jim pridružijo na spomladanski čistilni akciji.

29. marca ob 9. uri

Kajak kanu klub Ljubljana - levi

breg, Velika čolnarska 22

Novice, različne informacije, pa tudi mesečni napovednik vseh dogodkov v četrtnih skupnostih na območju MOL so na spletni strani ljubljana.si/si/moja-ljubljana/cetrtn-skupnosti-v-ljubljani.

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

Nazaj v šolo

Kdo pri zdravi pameti pa si želi v šolo! No, prav gotovo vsi obiskovalci Slovenskega šolskega muzeja na Plečnikovem trgu 1, ki je neke vrste časovni stroj. Z njim lahko odpotujete k pouku v antično Emono ali pa raziskujete življenje šolarjev od prazgodovine do danes in se ob tem odlično zabavate.

Na hodniku Slovenskega šolskega muzeja, ki domuje v prostorih nekdanjih uršulinskih šol, srečam učenke in učence 2.a razreda z OŠ Ledina. Pravkar so končali učno uro po starem, med katero so se prestavili v ljudsko šolo v času Avstro-Ogrske, približno 120 let v preteklost. Vprašam jih, ali jim je bolj všeč šola nekoč ali zdaj. »Nekoč!« kričijo vsi v en glas. Kljub šibi in klečanju na koruzi? »Jaaa!« Ampak hitro ugotovimo, da so itak tako pridni, da sploh nikoli ne bi bili kaznovani. Šolarji in obiskovalci v manjših skupinah lahko v muzeju doživite še učne ure iz antične Emone, Ilirskih provinc, nedeljske šole v Avstrijskem cesarstvu, pa uro fizike z avstro-ogrske realke, učenje Cesarske pesmi, računstva, lepega vedenja, prirodopisa, ročnih del, lepopisa ter telovadbe in higiene iz Kraljevine Jugoslavije. To so

prave male gledališke predstave, v katerih se usedete v šolske klopi in sledite pouku ali pa vas učiteljica pošlje v oslovsko klop.

Učne ure iz starih časov so paradni konji Slovenskega šolskega muzeja, a je tudi vse drugo v njem naravnost čarobno. »Pred nekaj leti smo se odločili, da bomo prenovili stalno razstavo, smo jo pa naredili povsem na novo,« mi pove Anton Arko, profesor ruščine in zgodovine, muzejski svetovalec in urednik znanstvene revije Šolska kronika. Arhitekti iz studia Svet vmes so stalno razstavo zasnovali kot učilnico. Na eni strani hodnika je klop, na drugi pa tabla. Ampak kakšna tabla! Polna predalov, loput, kukal, zvočnikov, skatlic, maket, vitrin in čudovitih ilustracij Irene Gubanc. Na njej je predstavljena zgodovina šolstva na Slovenskem od prazgodovine pa vse do osamosvojitve. Vsako od 13 obdobij je predstavljeno s ključnimi dogodki iz sveta in domovine, shemo šolskega sistema, pomembnimi pedagogi in poglavitno osebnostjo tistega časa, prizori iz šole, podobami iz vsakdanjega življenja, šolskimi pisali in potrebščinami, otroškimi igračami in drugimi zanimivimi predmeti, ki jih lahko primete v roke in preizkusite tudi sami. Bolj ko ste radovedni, več predalčkov in loput boste odprli, več izvedeli in doživeli. Iz žepa potegnite telefon, pa se vam bosta pri vsakem obdobju pridružila še ilustrirana junaka Ana

in Blaž, sovica Zofi pa vam bo zastavila zanimiva vprašanja o šolski preteklosti.

Pozorno oko lahko pokuka v zvezek Alojzija Šuštarja, ki je že v četrtem razredu napisal prosti spis o tem, da bi nekoč rad postal škof. V enem od predalov se skriva punčka iz cunj, v drugem lesen konjiček na palici. Za vogalom lahko pokukate v učilnico, ki je obstala v letu 1926, in v še eno za njo, ki bo obudila spomine šolarjem iz sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Tudi pionirka je tam z modro čepico, rdečo rutico in pionirsko zaobljubo.

Slovenski šolski muzej so leta 1898 ustanovili učitelji in je najstarejši specialni muzej v Sloveniji. Ima tudi svojo čitalnico, v kateri hranijo slovenske učbenike vseh predmetov na vseh stopnjah izobraževanja in iz vseh obdobij. Tudi po šolskih letopisih, letnih poročilih in drugi pedagoški literaturi lahko pobrsunate. Morda pa v njih najdete kakšne zanimive podatke o svojih prednikih ali lep spomin na svoja šolska leta.

V Slovenskem šolskem muzeju lahko praznujete otroški rojstni dan ali obletnico valet in mature. Pridružite pa se lahko tudi različnim ustvarjalnim delavnicam. Več informacij najdete na spletni strani solskimuzej.si.

Naj bo naša Ljubljana še lepša.

Čisto mesto ni samoumevno

— **ustvarimo ga skupaj!**

Pridruži se tradicionalnemu
spomladanskemu čiščenju in
pomagaj ohraniti Ljubljano
zeleno, urejeno in prijazno za vse.

Akcija Za lepšo Ljubljano poteka med 22. marcem
in 22. aprilom v sklopu projekta **Ljubljana na poti**
do ogljične nevtralnosti 2030.

Mestna občina
Ljubljana

